ОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 187 (12091)
1969 оной
августын 12,
вторник

Сэн 2 мүнгэн

...эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

НҮХЭД Г. ГУСАК, Л. СВОБОДА ГЭГШЭД ЭХЭ ОРОНОО БУСАБА

СИМФЕРОПОЛЬ. (ТАСС). Чехословакиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Г. Гусак, Чехословакиин Социалис Республикын президент нүхэр Л. Свобода гэгшэд Крымдэ богони болзорой туршада амарха үедөө КПСС ЦК-гай Генеральна Секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. В. Подгорнотой уулзажа хөөрэлдөө.

Хани ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ КПСС КПЧ-эй хоёрой хоорондохи аха дүү холбоое саашадань бэхижүүлхэ, Советскэ Союз Чехословаки хоёрой хоорондохи бүхы талын харилсаа холбоое улам саашадань хүгжөөхэ тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Нүхэд Г. Гусак, Л. Свобода августын 10-да Эхэ ороноо бусаба. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна Секретарь нүхэр Л. И. Брежнев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. В. Подгорный, Украинын КП-гэй Крымскэ обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. К. Кириченко, Крымскэ областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Т. Н. Чемодуров тэдэнииие аэродром дээрэ үдэшөө.

Крымдэ амаржа байһан КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь нүхэр А. Индра, ЧССР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд нүхэр В. Коуцкий гэгшэд үдэшэгшэдэй дунда байлсаба.

АРГА БОЛОМЖОНУУД ХЭР ЗЭРГЭ ХЭРЭГЛЭГДЭНЭБ?

...ҮХЫ ХҮСЭЕЭ—ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ

...ҮРҮҮ ЗВЕНОДО

...бэлэдхэлгын халуун ...н наран хурсаар ша-... Колхозой центр — То-...сохоной гудамжаар ...ябаха хүнүүд хараг-...

...эндэхи Ленинэй нэ-... колхозой сабшалан ...ябабал, одоол халуун ...иин охиндо абтахат. ...үглөөнһөө үдэшын ... болотор тракторнуу-...нөөн, косилкануудай ...аан замханагүй.

...ерск хотоһоо зүүн ...ябабал, Ленинэй нэ-... колхозой Зүүн-Бээ ...арта ажалладаг луго-...шидондок Жаповай ...тудажа болохо. Энэ-... жэлдэ луговодоор ..., магтаал сууда ... хүн.

...лдэ ган гасуур бо-... һаа, луговодуудай ...той һайнаар ажалла-...аар үбһэн һүринүүд ... бодоно. Дашидон-...вай звеногойхид му-...таран һүритэй болон-...хи зураг. Наада та-... Д. Жапов).

...үршэл ехэтэй энэ лу-...гша ондо даалгагда-...ектар сабшалангаа ...а уһалжа, үтэгжүүл-...ган центнер үбһэ ху-...аха түсэбтэй.

...луговод өөрөө үбһэ-...но даажа абаад, ур-...уряажа байна. Звено-...үн ажаллана. Түрүү-...огог соо звеногой гэ-... гектарай ногоо саб-... гектарыень хуряажа, ... центнер үбһэ һүри-...

...ойлид энэ жэлэй но-гооной гараса хараадаа абажа, ехэнхи сабшалангаа гар хажуурааар сабшажа абана. Эндэ үбгэн залуугүй гар хажуураар сабшахадаа бэрхэнүүд.

Һайн ногоотой газарта тракторай косилка табигдана. Бэрхэ тракторист Хайдап Будаев тракторай косилкаар үбһэ сабшахадаа шалгарна. **(2-дохи зураг).**

— Мүнөө жэл сабшалангай ургаса нёдондонойхидо хүрэнэгүй. Тиигэбэшье гектарай 15 центнер шахуу үбһэн абтана, —гэжэ луговод Дашидондок Жалсанович мэдүүлбэ.

Звеногой ажал ехэтэй хүдэлмэри гол түлэб оньһожоруулагданхай. Үбһэ сабшаха, тармаха, баал шахаха хүдэлмэри трактор, машинануудай хүсөөр хэгдэнэ **(3-дахи зураг).** Үбһэн һүри хаядаг машинаар сомогдоно. Зарим гээгдэһэн үбһэеэ морин тармуураар суглуулна.

Бүхы наһан соогоо хамтын ажал хүгжөөлсэхын хойноһоо оролдожо ябаһан коммунист Дашидондок Жалсанович Жапов үндэр наһатай боложо, пенсидэ гараашье һаа, амар һуудаггүй, һүүлэй 16 жэлэй туршада Зүүн-Бээын сабшалан дээрэ луговодоор ажаллана. Тиихэдээ жэл бүри баян ургаса абана. Илангаяа нёдондо сабшалан дээрэнь ногоон эрьежэ унатараа ургаа һэн.

Мүнөө жэлдэшье хура бороогүй, уһа голой татамаг байбашье, дүршэл ехэтэй энэ луговод сабшалангаа хэдэн удаа ундалуулжа, минеральна үтэгжүүлгээр, наг шэбхээр шанаржуулһан байха юм.

Үбһэ хуряалгын эхилхэһээ хойшо Дашидондок Жалсанович звеное хүтэлбэрилжэ ябахадаа заашье һөөг үбһэ ногоо гээхэгүй, һүринүүдээ һайнаар оройлхо, бултыень хорёолжо орхихо гэжэ оролдоно.

Звеное даагшын нэгэшье минн байхыень харахагүйт. Өөрөө аса бяряад, үбһэ һүрилэлсэжэ орохо. Үгышье һаа, гар хажуур барьяад, ногоо сабшана.

Ган гасуур жэлдэ колхозойнгоо адууһа мал тэжээлээр хангаха хүдэлмэри эрхимээр ябуулна.

К. ГАБАЕВ.
Авторай фото.

Үбһэ хуряалгын түрүүшүүл

ЛУБСАН АБГАЙ

ХАРЬЯЛАН УРДАҺАН багахан горхоной эрьедэ зурууд буржагар ногоон хуһа, бургааһанай нэмэридэ түхеэрэгдэһэн отогто хүн зон хомор. Үбһэшэд һаяшаг сайлаад гараһан хэбэртэй.

Задагай гал дээрэ тодхогдоһон гурбан ехэ ланхан тогоон соо сай, шулэн юумэ гү, бусална, уурал бааяна. Маряатайшаг тогоошон эхэнэр наранай халуун галай халуун хоёртэ нилээд ядарна хэбэртэй, ехэл сүлөөгүй эрьелдэнэ.

Бургааһанай һүүдэртэ алха, дүшэ, хажуур, косилкын хюрөө хурсадхаха тошнило гэхэ мэтэ харагдана.

Хүри улаан шэрэтэй бишыхан аад, ехэ орёо нэрэтэй «ДВСШ-16» гэдэг тракторай хажууда хоёр хүн ехэл сүлөө тухагүй тонгогошолдоно, юушьеб бүхы шадалаараа мушханад.

— Тугаар тантай уулзуулха гэһэн Лубсан абгаймнай эндэ ерээд байна ха юм. Юуниинь эбдэрээ гээшэб? Хажуудань ошоё —гэжэ колхозой парткомой секретарь Иван Фирсович Истомин һанаата болонгёор хэлээд, тэдээн тээшэ алхалба.

— Сайн байна, Лубсан абгай, юунтнай эбдэрээб? —гэжэ тэрэ хүрэһөөр асууна.

—Энэ, жаалдамар, шатуниинь үзүүрээрээ хухаршоо. Ногооной ургаса набтар аад, доогуур лэ сабшаха гэжэ оролдожо ябаһаар болдогто шатуунаа хухалба хаб. Теэд хайшан гэхэбши. Доогуур лэ сабшаагүй һаа, өөдэтэй үбһэн абтахагүй байна,— гэжэ тэрэ хүниинь хэлэнэ.

Энэмнай «Лубсан абгай» гэжэ нютаг зонойнгоо дунда нэршэһэн, колхозой эгээл үнинэй, эгээл наһатайшье тракторист Лубсан Очирович Гомбоев гээшэ.

Хараха янзада 62 наһатай болоо гэжэ оройдоошье һанахаар бэшэ, нилээдгүй хүдэр бэетэй, ходол хээрэ газаа ябажа, хара хүрин болоһон шарайтай хүн. Сагаан пулаадаар толгой орёонхэй. Хүлһэниинь духа, һаншагаарнь доошоо зурын гоожоно.

— Хаанаһаа энэ шоро муута шатуниинь хухарна гээшэб. Тиигээгүй һаань, энэ аралайнгаа ногоо үдэшэ болотор сабшажа дууһаха байгааб,— гэжэ Лубсан Очирович нэлэнхы үргэн сабшалан тээшэ, гар хажуураар сабшажа. Үбһэ тармажа, һүрилжэ аяар тэрэ саана исалжа байһан хүнүүд руу харана, ехэл яарана янзатай.

— Лубсан абгай, һанаагаа бү зобогты, тармууршад, хуряагшад танаа үшөө хүсэхэ үды байна. Хуряаха ногоон ехэ ха юм. Дан ехээр унагаажархёод байтарнай гэнтэ бороошье орожо болохо.— гэжэ мүнөө тэрэ косилкынь шатуниие табилсажа байһан звеное даагша Гомбо Очиров хэлэнэ.

Уданшьегүй үнөөхи косилкань заһагдажа бэлэн болобо хэбэртэй. Лубсан абгай гараа аршажа, хүйтэн сай ябуул гудамхяад, трактораа абяа гаргажа ябахаяа забдаба.

— Та механизатораар хэр олон жэлдэ хүдэлөө гээшэбта? Ямар маркын тракторнуудта ажаллаһан байнат?—гэжэ асуубаб.

— Түрүүн тракторта һууһанһаам хойшо хорёод жэл болоо юм бээ. 1942 ондо Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсажа, Смоленск шадар хүндөөр шархатаад, нютагаа бусаа һэм. Ерээд үни болонгүй, хүсэд эдэгээшьегүй шахуу колхозой правленидэ ошожо, тракторист болгыт гэһэн хүм. Тэрэ үедэ гэртээ мини хэбтэхэ аргагүй байгаа бшуу. Анхан «ХТЗ» түхэлэй колёсно тракторта, удаань түлеэгээр хүдэлдэг газогенераторта ябааб. Тиигээд хүсэ ехэтэй «АТЗ», «С-80», «ДТ-54» түхэлэй тракторнуудай жолоо барижа үзэглөө. Харин мүнөө тиимэ ехэ тракторнуудые хүшэхүрэхэеэ болижо, диилэхээрээ энэ жаахан тракторта хүдэлжэ байна гээшэ аабзаб даа,— гээд тэрэ энеэнэ.— Тиигээдшье пенсидэ гарашоод, юу гэжэ залуушуулаар эдли болохо. Һайн тракторынь буляалдажа байхабиб. Хүнэй голоһон, орхиһон юумыел абааби.

Тиигээд трактортаа һуугаад ябаха дээрээ Лубсан Очирович иигэжэ хэлээ һэн:

— Энэтнай заахан гэжэ бахахаарьшье бэшэ юм. Энээгээр зун болоходо үбһэ сабшанаб, үбэлдөө малай байрын шэбхэ шабааһа гарганаб. Түлеэ залһа, малай тэжээл зөөдэгби. Юрэдөөл хэхэ юумэн олдоод лэ байха даа.

Саашаа ябаһан хойноо колхозой парткомой секретарь И. Ф. Истомин тэрээн тухай яһала олон юумэ хөөрэжэ үгөө һэн.

— Лубсан абгаймнай ажал хэжэ оробол, гэдэргээ харангүй ябадаг хүн гээшэ. Пенсидэ гараһан, наһатай болоһон хүниие тракторта һуу гэжэ хэншье баалаагүй, өөрынтөө һайн дураар лэ иигэжэ ябана. Нёдондо тэрэ энэл тракторараа звеногойнгоо бүхыдөө һүрилжэ абаһан таба мянган центнер үбһэ гансаараа сабшаа юм. Мүнөөшье арба гаран хоног соо 100 шахуу гектарай ногоо сабшаад байна,— гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Үдэшэлэн һөөргөө бусажа ябахадамнай үнөөхил тэрэ бишыхан трактор халюурма үргэн сабшалан соо монсогоножол ябаа һэн.

— Энэш бүрэнхы болотор, сабшаһан мүрэйнгөө харагдахаяа болёогүйдэ отогтоо бусахагүй. —гэжэ парткомой секретарь хэлээ һэн.

М. НАМЖИЛОВ.
Бэшүүрэй аймагай
«Дружба» колхоз.

...Э ОРОНОЙ ...ОНИН

...ИСЫН ҮРЭҺЭН ...АЖАХЫНУУДТА

...ЭЭ. (ТАСС). Одесскэ ... таряа тушаалгын ... түрүүшын хэдэн ар-...ган центнер намарай ... шэлэгдэмэл үрэһэ ...дерациин ба Украи-...нуудта эльгээбэ.

... 20 элеватор ба ...томо жэжээрнь илгадаг ...«Безостая-1», «Одес-...гэжэ сортын үрэһэ та-...зарта хүргэгдэнэ. Энэ ...нь суудхэ соо нэгэшье ...агүйгөөр ябуулагдана. ...дэн зуугаад колхоз бо-...зуудта 700 мянган ...шениисын үрэһэн эль-... хараалагдана.

...ИИН ДАЛАЙН 65 ...ЕТР ГҮНЗЭГЫДЭ

... (ТАСС). Каспиин да-... Апшеронско архипелаг ...шэлэлгэ хэхын тула-...ина үрэмдэлгэ эндэ ...гүрэбэ. Далайн гүнзэ-... 65 метр болодог юм. ... урид оройдоо 20—30 ...гүнзэгыдэ нефть бэдэрдэг ... Шэнэ түхеэрэлгэнүүдые ... теплоход дээрэһээ иимэ ехэ гүнзэгыдэ үрэмдэлгэ хэгдээ. Газар үрэмдэдэг мантан ехэ түхеэрэлгэнь урдынхидаал адли судны хушуун дээрэ бэшэ, харин тэг дундань тодхогдоо. Тиигэжэ онгосын уһан дээрэ тогтохонь бэхижүүлэгдээ. Мүнөө иимэ бааза далайн зургаан балл хүрэтэр долгиндо хүдэлжэ шадаха байна.

Каспиин далайн гүнзэгы участогуудта бэдэрэлгын хүдэлмэри ябуулха ушар нефть бэдэрэгшэдтэ шэнэ арга боломжонуудые олгобо.

БАЯН ТАРЯАН ХУРЯАГДАНА

Калужска областиин колхоз болон совхозууд намарай таряа хуряажа дүүргэһэнэй удаа хабарайнгаа таряа хуряажа эхилбэ. Ургаса үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо хаа хаанагүй һайн. Гектар талмай бүхэнһөө 25—30 центнер ороһон хуряагдана. Козельскэ районой Кировэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин таряанай талмайн гурбанай хоёр хубиине «винер» гэжэ сортын ешмээн эзэлдэг юм. Эндэ гектар бүхэнһөө 40 центнер ешмээн хуряагдаа.

Таряашадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ коммунистнууд үльгэр жэшээ харуулна. «Рязанцевский» гэжэ совхозой механизатор-коммунист Михаил Левушкин гурбан үдэрэй турша соо 100 гектар талмайн таряа баалнууд болгожо унагаагаа.

ХУШАНУУДАЙ ТАЛМАЙ ҮРГЭДХЭГДЭНЭ

Томско областиин хушануудай эзэлдэг талмай 1,5 дахин үргэдхэгдөө. Мүнөө хушата шугы хахад миллион шахуу гектар талмай эзэлнэ. Обь шадархи ой соо хушын 10 миллион шахуу сагдуулнууд мүнөө жэлдэ һуулгагдаа. Мүнөө Томско областиин модо таригшад үшөө 5 миллион залуу мододые һуулгахаар харааланхай.

«АНГАРСКИЙ» гэжэ РАЙОН ЭМХИДХЭН БАЙГУУЛАГДАБА

Сибириин «Зима» гэжэ хотын зүүн урда зүгтэхи шэнэ район «Ангарский» гэжэ нэрэтэй болобо. Ангарск хотын барилгашадай нэрэ хүндэлэлдэ зорюулан, иимэ нэрэ үгтөө. Энэ район хүсэ ехэтэ Зименскэ химическэ комбинат байгуулхаар даалгагдаһан «Зимахимстрой» гэжэ трестын түб болохо юм.

Эрхүүгэй геологуудай бэдэрэн олоһон дабһанай ба аппатитова рудагай уурхайнууд химическэ продукци ба минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилэн гаргаха түүхэй эд боложо үгэхэ юм.

«Зимахимстрой» трестын эмхидхэгдэһээр жэл болоошье һаань, үйлэдбэри-барилгын баазануудай хэдэ хэдэн барилгануудые, томо-панельнэ түрүүшын гэр байранууд ба ажаһуудал хангалгын эмхи зургаануудые тус коллектив бодхоогоо. Барилгын материалнуудай складууд баригдаа.

ЭРДЭМТЭД МОНГОЛ ОШОХОЕО МОРДОБО

Совет-монгол хамтын палеонтологическа экспедицидэ хабаадалсахаар совет бүлэг эрдэмтэд Москваһаа Монгол мордоо. СССР-эй АН-эй палеонтологическа институдай научна бүлэг хүдэлмэрилэгшэд, СССР-эй Наукануудай Академиин Сибириин отделениин научна бүлэг хүдэлмэрилэгшэд болон монгол эрдэмтэд энэ экспедициин бүридэлдэ ороо. Табан ондоо отрядууд Монголой Арадай Республикын нилээд олон нютагуудта шэнжэлэлгын хүдэлмэри ябуулха байна.

Дэлхэй дээрэ суурхадаг МНР-эй газар дороһоо олдодог яһата амитад тушаа материалнуудые суглуулга экспедициин гол зорилго болоно. Динозаврнуудай үлэгдэлнүүдые, меловой болон третичнэ үе сагай һүн эдеэтэй амитадай үлэгдэлнүүд олдохоор хүлеэгдэнэ.

(ТАСС).

СИБИРЬ БИДЭНИИЕ ЗОРИГЖУУЛАА...

Москвагай, Ленинградай, мүн аха дүү республикануудай бүлэг уран зохёолшод Сибириин хото городуудаар олон хоногто аяншалба. Эдэнэр Шушенскада, Ермаковскодо, Минусинскда, Красноярскда — Ленинэй ябаһан, ажаһууһан газарнуудаар аяншалжа, Саяно-Шушенска ГЭС-эй барилга дээгүүр ябаа, Абакан, Туруханск, Игарка, Норильск ошоо.

Уран зохёолшод ажалшадтай уулзаха үедөө клубууд болон соёлой ордонууд соо, барилгын талмайнууд дээрэ творчество тухайдаа хөөрөө, зохёолнуудаа уншаа. «Ленинэй образ литературада» гэһэн темэтэй конференци Красноярскда үнгэргөө.

(ТАСС).

«ЗОНД-7 ГЭЖЭ АВТОМАТ СТАНЦИ НИИДХҮҮЛЭГДЭЭ

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Замбуулинай дайдые шэнжэлгын программатай тааралдуулан, «Зонд-7» гэжэ автомат станци хүсэтэ түлхигшэ ракетын туһаламжаар 1969 оной августын 8-да Советскэ Союзһаа дэгдээгдээ.

Һарын, Һара шадархи замбуулинай дайдые саашадаа шэнжэлхэ, Һарын нюрууе буулгабарилан абаха, мүн замбуулиниие шэнжэлхэ түхеэрэлгэнүүд дээрэхи бүри оньһон түхеэрэлгэнүүд, агрегадуудые саашадаа туршажа үзэхэ зорилготойгоор тус станци табигдаа.

Станцитай найдамтай радиохолбоон байгуулагданхай. Ниидэлгые залан жолоодохо, тэрэнэй ниидэхэ замые элирхэйлэн тодорхойлхо, станци дээрэхи телеметрическэ мэдээнүүдые абаха хэрэгүүд газар дээрэхи командно-шэнжэлгын пунктнуудаар бэелүүлэгдэнэ.

«Зонд-7» станциин ниидэлгын зам хараалагдаһандаа дүтэрхы. Телеметрическэ мэдээнүүдэй ёһоор, станци дээрэхи бүхы оньһон түхеэрэлгэнүүд ба аппаратура һаадгүй һайнаар хүдэлнэ.

Тоолон тодорхойлгын, залан элирхэйлгын түб ороһон мэдээнүүдые шэнжэлжэ байна.

ХАБАРОВСКДА БОЛОҺОН СОВЕТ-ХИТАД ХЭЛСЭЭНҮҮД ТУШАА

ХАБАРОВСК. (ТАСС). Амар, Уссури, Аргунь, Сунгача гэдэг хилэ дээрэхи мүрэнүүдээр, Ханка-нуур соогуур тамаралгын гурим тухай, эдэ уһануудта суднануудай ябаха оршон байдал тодорхойлон тогтоохо тухай 1951 оной Совет-Хитад хэлсээнтэй зохилдуулан, 1969 оной тамаралгын үедэ СССР КНР хоёрой хоорондын хилэ дээрэхи гол мүрэнүүдэй участогуудта суднануудай тамарха зохид арга боломжо хангаха зорилготой Совет-хитад холимол комиссиин 15-дахи зүблөөн байгша оной августын 8-да хүдэлмэреэ дүүргэә.

Эдэ заагдаһан гол мүрэнүүд ба нуур дээрэ суднануудай тамаралгые һайжаруулха хэрэгтэй холбоотой зарим тэды хэмжээ ябуулгануудые 1969 оной тамаралгын үедэ хоёр талаһаа дүүргэхэ ба бэелүүлхэ тухай хэлсээ баталһан холимол комиссиин протоколдо совет ба хитад талануудай түрүүлэгшэнэр гар табяа.

Гол мүрэнүүдээр, нуурнуудаар суднануудай тамарха асуудал зүбшэлдэг Совет-хитад холимол комиссиин ээлжээтэ 16-дахи зүблөөе 1970 ондо Хитадта үнгэргэхэ гэжэ хоёр тала хэлсэбэ.

ПАРТИЙНА ХРОНИКО

ДҮН ЗҮБШЭГДӨӨ

ЗАКАМЕНСК. Зэдын вольфраммолибденэй **комбинадта** партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан **болоо** үнгэрбэ. Энэ суглаан дээрэ комбинадай главна экономист П. Б. Добровенский «Комбинадай үйлэдбэри-ажахын ажал ябуулгын хахад жэлэй дүнгүүд тухай» асуудалаар элидхэл хэһэн байна.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ 11 хүн хабаалаа. Цех болон участогуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд үгэ хэлэхэдээ, хүдэлмэридэхи дутуу дунданууд тухай, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд тухай асуудалнуудта анхаралаа гол түлэб хандуулба. Һүүлэй үедэ комбинадта кадрнуудай экономическа һуралсал тушаа һаналаа һулаар табигдаһан байжа, ажахын тоосооной гол эрилтэнүүд хүсэд дүүргэгдээгүй гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

Суглаанай хүдэлмэридэ КПСС-эй Захааминай райкомой секретарь Г. Н. Субботин хабаадалсажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлэһэн байна.

Цех, участок бүхэнэй зорилго тодорхойлһон дэлгэрэнгы хэмжээ суглаан хараалба.

А. МОСКВИТИН.
«Ажалай туг» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Улаан-Үдын аймагай «Восьмое Марта» колхозой һаалиин фермэдэ үнеэ электрын хүсөөр һаадаг түхеэрэлгэ тодхогдонхой юм. Түрүү һаалишадай нэгэн Мария Спиридоновна Игумнова энэ түхеэрэлгые һайн шудалаад, зунай һарануудта ехэ һү һаажа байна.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һаалишан М. С. Игумнова.

А. КНЯЗЕВАЙ фото.

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

ҮҮРГЭЕЭ ЗҮБӨӨ ОЙЛГООД БАЙХАДА

Политическэ, экономическэ, соёл культурын ажабайдалай асуудалнуудаар, мүн тэрэшэлэн уласхоорондын байдал тухай ажалша зондо үргэнөөр, саг үргэлжэ мэдээсэл хэжэ байха гээшэ тон гүнзэгы удха шанартай, шухалын шухала хэрэг гэжэ манай партн заадаг. Партийно-политическэ мэдээсэл хадаа хүн зониие хүмүүжүүлхэ, коммунис байгуулалтын асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ тэмсэлдэ ажалшадые элсүүлхэ, партн олониитэ хоёрой хоорондохи холбоо барисаае улам бэхижүүлхэ, арад зониие олониитын болон гүрэнэй хэрэг хүтэлбэрилгэдэ үргэнөөр хабаадуулха шухала үүргэ дүүргэдэг хурса зэбсэг болоно.

Энэ хэрэг һайнаар, гүнзэгы удхатайгаар, аша туһа ехэтэйгээр эмхидхэн ябуулха талада манай хэблэл угаа ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй байна. Орон доторхи ажабайдал тухай, уласхоорондын байдалдахи алибаа һонинууд тухай, манай ажахын хүгжэлтэ, эрдэм наукын туйлалта болон социальна хэмжээ ябуулганууд тухай удха түгэс, тобшо һонор али бүхы мэдээсэлнүүдые бэлдэжэ, өөрынгөө хуудаһанууд дээрэ толилжо байха уялгатай. Партийна, совет, профсоюзай болон комсомолой органуудай ажал ябуулгые үргэнөөр харуулжа байлга хадаа мүн лэ хэблэлэй бэелүүлхэ зорилгонууд болоно.

Теэд энэ хүндэтэйшье, харюусалгатайшье үүргээ аймагуудай газетэнүүд хэр зэргэ дүүргэжэ байдаг юм ааб гэжэ мэдэхэ зорилгоор хэдэн газетэнүүдэй һүүлэй һарануудай туршада хэблэгдэһэн номернуудые һонирхон харагдаба. Тэдээн соонһоо Кабанскын аймагай **«Байгалай галнууд»** гэжэ газетэ манай анхарал татаба. Тиигээд энэ газетын хүдэлмэри тушаа богонёор тогтохо хүсэл түрэнэ.

Манай урда тус газетын байгша оной июниин 7-ной номер. «Политическэ мэдээсэл һайжаруулха» гэһэн түрүү бэшэг толилогдобо. Партийно-политическэ мэдээсэлэй удха шанар тухай ябуул тогтохо зуураа, «Аймаг дотор партийно-политическэ мэдээсэлэй ямар байдалтай байһан ба тэрэниие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэһэн майн һарын һүүл багаар болоһон КПСС-эй райкомой пленум тухай, тэрэнэй абаһан шиидхэбэри тухай бэшэнэ. Тиихэтэе хамта энэ шухала хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэ газетын оруулха хубита тухай онсолон тэмдэглэжэ, саашадаа бэелүүлхэ зорилгонуудаа тодорхойлбо.

Удаанһьегүй КПСС-эй райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша С. Шабанова хүн зоной дунда ябуулагдадаг политическэ хүдэлмэриие һайжаруулха тухай асуудалаар статья бэшэбэ. Тэрээн соогоо аймаг дотор партийно-политическэ мэдээсэлэй ямар байдалтай байһые харуулан бэшэһэн байха юм. Энэ хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые тодорхойлходоо, «Һүүлэй жэлнүүдтэ «Байгалай галнууд» гэжэ газетэ хадаа ажахын, соёл культурын байдал тухай, мүрысөөнэй ябаса тухай, мүн бусад һонинууд тухай уншагшадтаа япала мэдээсэжэ байдаг болоо. Гэбэшье соёл культурын, үзэл бодолой асуудалаар, партийна, комсомолой болон бусад олониитын организацинуудай хүдэлмэри тухай статьянуудые үсөөнөөр толилно» гэжэ тэмдэглээ.

Эдэ бүхы шүүмжэлхы ажаглалтануудые зүбөөр ойлгожо, газетын **редакциин** хүдэлмэрилэгшэд политическэ, экономическа, **соёл культурын** асуудалнуудаар мэдээсэлнүүдые хурса **удхатайгаар, тодо** һонороор ходо үгэжэ байха гэжэ оролдолгоёо гаргажа байна. Зүгөөр энээнэй урда тээ газетэдэ алибаа мэдээсэлнүүд мууса үгтэжэ байгаа гэхын аргагүй. Али олон гаршаг доро нютагай удха шанартай, мүн бусадшье һони һониин мэдээсэхы шэнжэтэй материалнууд гаража байгаа гэжэ хэлэлтэй.

«Байгалай галнууд» үргэн алхамуудые хээ. Жэшээнь, «Официальна мэдээсэлэй таһаг» гэһэн гаршаг шэнээр бии болгогдоо. Тэрэ гаршаг доро аймагай партийна, совет, комсомолой болон профсоюзай органуудта болоһон һонинууд, тэндэ абтаһан шиидхэбэринүүд тушаа тобшоор мэдээсэгдэнэ. Энэ гаршаг таһалгаряагүй хэрэглэгдэнэ. Аймагай хүтэлбэрилхы органуудай ажал ябуулга тухай үргэн ниитэ уншагшадтаа тобшоор хэлэжэ байха гээшэ удхатай зүйл болоно бшуу.

Агуухэ В. И. Ленинэй түрэһөөр зуун жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн бүгэдэ ниитын мүрысөөнэй ябаса тухай ходо мэдээсэжэ байха гээшэ мүнөө үедэхи шухалын шухала хэрэг ааб даа. «Социалис уялганууд хэр зэргэ дүүргэгдэнэб?», «Ажалай ленинскэ вахта», «Мүрысөө үүсхэгшэдэйдэ», «Тэжээл бэлэдхэл — дайшалхы фронт», «Үбһэ хуряалгын халуун хаһа» гэхэ мэтын гаршагууд доро иимэ мэдээсэлнүүд саг үргэлжэ, гуримтайгаар толилогдоно. Эдэниие уншахадаа, аймагай ажалшадай эдэбхи үүсхэлэй улам дэбжэжэ байһан амисхалые урдаа хараһан шэнги бологдоно. Малшадай мүрысөөнэй дүн һара бүхэндэ тусхай хуудаһан дээрэ согсологдон харуулагдана.

Июниин 29-нэй үдэрэй номер. «В. И. Ленинэй ойн баярта һайндэрые угтан алхалнабди» гэһэн редакционно шэнжэлэл. Тэрээн дотороо аймагай промышленна предприятинуудай, барилгын ба транспортын эмхи зургаануудай колхоз болон совхозуудай хүдэлмэриин хахад жэлэй дүнгүүд тухай дэлгэрэнгыгээр мэдээсэнэ. Иимэ шэнжэлхы удхатай мэдээсэл хэншье уншаха дуратай байха. Теэд аймагайнгаа ямар зэргэтэйгээр урдахи зорилгонуудаа дүүргэжэ, ехэ ойдо хэр бэлдэжэ байһанаа мэдэхэ гэжэ уншагша бүхэн оролдохо байна ха юм.

«ВДНХ-һаа мэдээсэнэ», «Энээниие мэдэбэл, ашатай», «Тоо ба баримтанууд», «Манай хөөрэлдөөн», «Спортын һонин», «Нютагһаа мэдээсэнэ», «Хилын саана» гэхэ мэтын гаршагууд доро толилогдодог материалнууд газетын уншагшадтаа зорюулһан мэдээсэлнүүдые янза бүриин,

һонирхолтой.
болгоно. Эдэ
рюулан бай
хэрэглэдэг ба
яажа болохоб.
доро эрдэм на
соёл культуры
циальна ехэ ху
хай материал
тодорхой тоб
олдохо байна

Газетын ред
ридэ үшөө н
бусадай халан
бии гэхэдэ,
нуудай ажал
харуулха, тэдэ
дуршэлыень ха
хэрэг болгохо
зүб оролдолго
хүдэлмэриие х
гоор газетэ «Ү
дэлмэрилэгшэ»
шэнээр бии бо
совхозой 2-дохи
литинформатор
тийка эхин ор
ретарь В. И. К
станциин узел
матор электрик
Сэлэнгын ЦКК
матор модошо
Михайлов, «Ш
хозой Жилин
политинформатор
Д. Ф. Жилин
мэрнин дүй ду
жо, уран найру
шэгдэжэ, газеты
дээрэ барлагда
энэ бэшэ. Поли
дай ойрын саг
лаар хөөрэлдөө
хай (темэнүүд
литературыень
сэл «полит
таанадта зорюу
гаршаг доро ү
һайшаамаар үү
хо хэрэгтэй.

Партийно-поли
сэл улам һайж
нарижуулжа, ш
нуудые бэдэржэ
дэхи журналист
шэж болоно. Му
промышленна
рилгын эмхи б
дээгүүр рабселы
нуудые шэнээр
шануудынь шэнэ
дэнэрһээ газета
дые абажа эхи
Селенгинск посё
хүнһөө буридэж
лагдаа. Тэрэ
Н. Бухальцев.
шэдэй мэдээсэл
корой постһоо
баһал шэнэ гар
логдоо.

Партийно-поли
сэл һайжаруулха
заабарние хүсэж
түлөө Кабанск
нуудай эдэбхитэ
дэнэй хүдэлмэри
олоной хэрэг б
«Партийно-полити
һайжарулха хэм
магай газетэнүү
хай» асуудалаар
галнууд» газеты
ниин эсэс багаа
республикын ай
дын летучка дээр
дөөн болоо һэн.
лөөнэй һүүлээр
кабанскынхида а
болошоод байна
аргагүй ха юм
жэшээ абалтай

КОЛХОЗОЙ ЖЭШЭЭТЭ УСТАВАЙ ПРОЕКТ ТУШАА ҺАНАМЖАНУУД

НИИТЫНГЭЭ БАЯЛИГЫЕ УЛАМ АРЬБАДХАЯЛ

Агуухэ багша В. И. Ленинэй зохёоһон кооперативна түсэбэй хүсэндөө хүргэгдэһэнэй ашаар колхозуудай түүхэтэ богонихон болзор соо ёһотойл хүгжэнги, хүсэ ехэтэй, мүнөө үеын бүхы машина, техникээр зэбсэгжэһэн, шэнэ түхэлэй, болбосон байдалтай ажахынууд боложо шадаа. Энээн тухай хүдөө ажахын артелиин шэнэ Уставай проектын оролто соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Үнгэрһэн гушаад-дүшөөд жэл соо нютаг бүхэндэ болоһон хубилалта, амжалта, туйлалтанууд болон шэнэ һайн һайхан юумэнүүдые тооложо барахын аргагүй. Элэ бүгэдые бидэ, колхозой гэшүүд үдэр бүри өөһэдынгөө ажабайдал дээрэһээ хаража, үзэжэ байнабди.

Илангаа КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) Пленумһээ хойшо колхозуудай үйлэдбэридэ ехэхэн хүгжэлтэ туйлагдаа гэжэ ажахые эрхилхэ экономическа онол арганuудта гол анхарал хандуулагдадаг, ургаса, адууһа малһаа ашаг нимэ ехээр абаһанай түлөө хүнүүд зүбөөр урмашуулагдадаг болоо. Тиимэһээ мүнөө колхозой гэшүүд хаанашье хүдэлжэ байхалаа, нэн түрүүн ниитынгээ үйлэдбэриие эрид хүгжөөжэ шадаал һаамнай, һуудал байдалнай улам болбосон һайхан, баян дэлгэр болохо гэжэ гүйсэд ойлгоно. Мүнөө хүдөө ажахын артелиин Уставай проектые зүбшэн хэлсэжэ байхалаа экономикоёо үшөөл саашань бэхижүүлхэ, энээндэ хүн бүхэнэй хубитаяа оруулха гэжэ оролдожо байһаниинь ойлгосотой.

Манай «Дружба» колхоз олон ондоо һалбаритай, аймаг дотороо томохон ажахы юм. Бүхы 11,3 мянган гектар тарялангай газартайбди. Тэрэнэйнь 8400 гаран гектартань орооһо тарян, гол түлэб шэниисэ таригдадаг. Хамталаа 20 шахуу мянган хониитой, 2135 эбэртэ бодо мал, тэрэ тоодо 750 үнеэдтэйбди. 600 шахуу толгой гахай бии. Нёдондо жэлдэ 1,3 миллион түхэригэй олзо доход оруулжа, мүн 757 мянган түхэригэй сэбэр ашаг олзо абаа һэмди.

Һүүлэй гурба-дүрбэн жэлэй дүн хаража үзэхэдэ, ехэнхи олзо доходнай тарян ажалһаа оруулагдана. Тиимэһээ газараа ашаг урэ ехэтэйгээр эдлэхэ, хэрэглэхэ, ургасыень али болохоор дээшэлүүлхэ гээшэ манай гол зорилго болоно. Юуб гэхэдэ, орооһо таряа, тэжээлэй ургамалнуудые, үбһэ ногоо ехээр абажа шадаа һаамнай, адууһа малай тоо толгой түргэн олошорхо, мяха, һү, нооһо ехээр үйлэдбэрилхэ аргатай болохо бшуу.

Үнгэрэгшэ жэлдэ манай колхоз тарялангай га бүриһөө 11,5 центнер ургаса хуряажа, гүрэндөө 37 мянган центнер таряа худалдаад, горитойхон олзо доход оруулаа һэн.

Саашадаа тарялангай ургасые улам дээшэлүүлжэ, гүрэндөө жэл бүхэндэ 30—40 мянган центнер таряа худалдадаг болоол һаа, олзо доходнай һурагүй ехэ болохо бэлэй. Халтад гэхэдээ гандахаяа һанадаг уларилтай манай эндэхи эрхэ байдалда газар тарялан зүбөөр эрхилхэ, һайнаар элдүүрилдэг, эрхим шанартай үрэһэ хүрэнгэ бэлдэдэг болохо, сэбэр паар, намарай паар ехээр хахалдаг болохо зэргэтэйбди. Мүн сабшалангай ургаса эрид дээшэлүүлхэ шухала.

Мүнөө орооһо тарянай, үбһэ ногооной ахир бага ургаса абадаг дээрэһээмнайл үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын гаргаша ехэ боложо, эсэстээ продукциин өөрынь үнэ сэн ёһоор хямдарнагүй ха юм. Мүн адууһа малаймнай ашаг шэмэшье муртэй дээшэлнэгүй. Жэшээлхэдэ, нёдондо колхоздо һаагдаһан һүнэй центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн 22 түхэригтэ болоо. Харин тэрэниие центнерынь 15 түхэригөөр гүрэндэ худалданабди. Тиигэжэ ажахымнай һү абалгаһаа 72 мянган түхэригөөр гарзатаа. Үхэрэй мяха үйлэдбэрилгын гаргашань баһал ехэ. Харин хониной мяха, нооһо абалгаһаа нёдондо 30 гара мянган түхэригэй сэбэр олзо абаабди.

Тиимэһээ олзо доходоо. илангаяа сэбэр олзоёо ехэ болгохын тула колхозой гэшүүн бүхэн оролдохо зэргэтэй. Хамтын зөөриие арьбадхахын түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдожо, эсэшэ сусашагүйгөөр ажалладаг түрүү хүнүүд манда олон. Жэшээнь, үнинэй һаалишан Цыпилма Шолоева жэлһээ жэлдэ үнеэн бүриһөө һү ехээр һаана. Байгша оной түрүүшын хахадта тэрэ үнеэн бүриһөө 1365 килограмм һү һаажа, аймаг соогоо эрхимлээ. Хонишон Байсан Тугутов жэл бүхэндэ шахуу зуун эхэ хонин бүриһөө 99—100 хурьга түлжүүлнэ. Ленинэй орденто кукурузашан Жамса Цоктоев урзанда, нёдондо жэлнүүдтэ нилээд ехэ газарһаа га бүхэнэй 400—500 центнер хүрэтэр ногоон намаа абажа, колхозой бүхы үнеэдые силосээр хангаа. Мүнөө ган гасуур жэлдэшье нүхэр Цоктоев кукурузаяа уһалжа, муу бэшээр ургуулаад, үшөө һаалиин гүүртын 200 шахуу үнеэдэй, дүрбэн отара **хонидой бэлшээриие** үдэр, һунигүй **уһалжа зуһаа. Хүн** бүхэнэй эдэеэ шэнгеэр хүдэлдэг байгаа һаань, олзо доходнай бүрил ехэ, ажабайдалнай улам баян дэлгэр болохо һэн.

Олзо доход ехээр оруулхадаал элдэб барилга хэжэ, соёл болбосоролой хэрэгсэлдэ мүнгэ зөөри ехээр гаргаха аргатай болонобди. Һүүлэй хэдэхэн жэлдэ колхозой Елань тосхондо 300 хүнэй һууритай, Ара-Хэрээтэдэ—200 һууритай клубуул баригдаа. Мүнөө машина, техникэ заһабарилха ехэ мастерской, гараж, механизаторнуудай байха хамтын байра, столово баригдажа байна. Үхэр малай хэдэн типовой байра, тарянай склад баригдаа. Гансахан нёдондо жэлдэ элдэб барилгада 216 мянган түхэриг гаргашалаабди. Тэрэшэлэн хубаагдадаггүй фондодо жэл бүхэндэ олзынгоо 20 процентые оруулнабди.

Саашань хүдөө ажахын артелиин **Уставай проект тушаа хэлэн ажаглалта, һанамжа хэлэхэ** һанаатайб.

Нэн түрүүн мэргэжэлтэд—зоотехник, агроном, ветврачнуудай уялга, харюусалга, тэдэнэй эрхэ тухай Уставай проект дотор үшөөл тодоор хэлэгдэнэгүй. Тэдэнэр ямар уялгатай, юунэй түлөө харюусадаг, ямар юумэ хэхэ эрхэтэй байхаб гэжэ тоб байса тодорхойлхо шухала болоо гэжэ һанагдана. Элэмнай эмхидхэхэ, шэнэ юумэ нэбтэрүүлхэ талаар ехэхэн ажал хэхэ ёһотой зон ха юм. Тэрэшэлэн колхозой главна бухгалтернуудай уялга, эрхэ тухайнь ч аһал яб байса тодорхойлхоор болоо. **Энэмнай ажахын бүхы экономическа, финансова, тоо бүридхэлгын** хүдэлмэриие нарин пягтаар эрхилхэ мэргэжэлтэ болоно ха юм.

Колхозой зөөриие хямгалаха, арьбалха, тэрээндэ нарин пягтаар хандаха гээшэ артелиин гэшүүн бүхэнэй гол уялга. Тиимэ гэтэр хайша хэрэгээр, ханалгагүйгөөр харууһалжа, архи намнажа ябаһаар үхэр мал гарза хоролтодо **оруулдаг, машина, техникэ эбдэдэг, сагһаань урид муудхаадаг** хойрогшуул үшөөл бии гээшэ. Ушаруулһан гарза гайнь тэдэ хүнүүдтэ өөһэдтэнь гүйсэд түлүүлхэ, **хэһээхэ тухай Уставай** проект дотор дэлгэрэнгыгээр тайлбарилан хэлэхэ, энэ талаар колхозой правлениин эрхые ехэ болгохо шухала. **Харин мүнөө олонхи ушарта** зарим хүнүүдэй өөрынгөө муугаар үхэр мал гарзалуулхадань, тэдэнь үбшэлжэ үхэбэ гээд акт бэшэгдэжэ, гэмтэ хүн ямаршье зэмэ амасангүй һалана.

Манай колхозойхид шэнэ Уставай проектые үнэн зүрхэнһөө һайшаажа, ехэл ханалгатайгаар танилсана, анхаралтайгаар зүбшэн хэлсэнэ.

Б. САХИЯЕВ.
Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой главна бухгалтер.

ЛЕНИНГРАД. «Электроника ВЛ-100» гэһэн түхэлэй заахан телевизорнүүдые «Позитрон» гэжэ нэгэдэлэйхид бүтээдэг болоо. Энэ телевизор 70—100 модоной газарһаа дамжуулга абажа шадаха.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ телевизор хабсаралга.

ТАСС-ай фото.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНА

ПАРТИЙНА УДАРИДАГШАД ДҮЙ ДҮРШЭЛӨӨ АБАЛСАНА

СОРОКИНО. (Алтайн хизаар). Алтайн хизаар доторхи КПСС-эй райкомуудай, колхоз ба совхозуудай парткомуудай секретарьнарай семинар Сорокино хотодо боложо дүүрээ.

Сорокинско район хизаарай зүүн зүгтэхи орооһо таряа ургуулдаг томо районуудай нэгэн юм. 800 коммунист мүнөө трактор болон автомашинануудые, комбайнууд ба жаткануудые жолоодоно. Тэдэнэй олонхинь агитаторнууд, политинформаторнууд юм. Таряашадай дунда хүдэлмэри ябуулха 15 агитбригада поли дээрэ гаранхай, тусхай агитпоезд эмхидхэгдэнхэй. Тэндэ ажаллажа байһан хүнүүдтэ зорюулан газетэнүүд гаргагдана, фототелеграманууд, радио-бэшэгүүд дамжуулагдана.

Семинарта хабаадагшад эндэ нээгдэһэн Ленинскэ музейн экспонадуудтай танилсаа, механизаторнуудтай агитаторнуудай хөөрэлдэхэдэнь байлсаа. Энэ халуун хаһада политическэ ба соёлой хүдэлмэри һайнаар эмхидхэхэдэнь Сорокинско районой дүй дүршэл туһалха байха.

(ТАСС).

Молдавиин ССР. Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэ хозойхид тарягаа хуряажа, сүлөөгүй байна. Энэ хозой механизаторнууд 1,5 мянган гектар газарай ряахань.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: оньһожоруулагдамал тоог дээр даха ороohон мэшээглэгдэнэ.

ТАСС-ай

КОМСОМОЛОЙ АЖАБАЙДАЛ

Дэмжэбэ, һайшааба

ПЕТРОПАВЛОВКА. Эндэ ВЛКСМ-эй райкомой пленум зарлагдажа, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1969 оной) Пленумэй дүнгүүд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Тус асуудалаар пленумдэ хабаадагшад КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь А. Р. Потеналовай дэлгэрэнгы элидхэл дуулаба.

Уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн улам бэхижүүлхэ, дэлгэрэн хүгжөөхэ зорилгоор партиин Центральна Комитедэй Политбюрогой эрхилдэг политическэ хараа шугамые, бодото ехэ ажал ябуулгые бүримүһөөр һайшаажа, дэмжэжэ байһанаа Зэдын комсомолшууд болон залуу үетэн мэдүүлнэ гэжэ пленумэй абаһан тогтоол соо хэлэгдэнэ.

Г. БАДМАЖАПОВ.

ДИР ГУРБАНАЙ ЭРМЭЛЗЭЛ

сэгээн номин тэнгэридэ рбалдан, эрьелдэн ябаһан онгүй шангаар шабшажа. ыгаар жэгнэнэ, хүнэй гүй болгоно. Хүнэй бэе- зүлөө лэбшээд, хүйтэн гүй һанагдана. Теэд тээ таригдаһан куузи- дээрэ ябааша хэд хаб? рахада, арбаад элиһ бага- тархяа үргэхэ сү- үбһыень түүжэ хажуу на. Одоошье хоол бари- дүтэлбэ ха. Зэргэлээд ябаһан гурбан басагад рүнь гоожоһон хүлһэеэ йто хада тээшэ эрьен арапда шаруулжа хүрил- итай, үндэр тэгшэ бэетэй басаганиинь:

оржорхиходоо болохонь нда ороод, үдынгөө хоол гү,—гэнэ.

ерэе!—гэжэ хоёр хани- гэн доро дэмжэбэ.

хибүүдынь Үдын эрье тээ- ш, шардайса гүйлдэшэбэ. эсэгэн хүл дороһоо улаан ан, хаогын захын ногоо- дээрэ буунa.

ханинаһ яарабагүй. Таба- лахи класста һурадаг эдэ ай зан адли бололдон, уна гүйхэ дурагүй бай- й даа. Хоорондоо зугаалан

адахиие дүүргээд, техни- ёо ягаабши?—гэжэ Бу- һяшаг Улаан-Үдэ горо- дунда һургуулиин най- класс дүүргээд ерэһэн хани- ба.

класс дүүргэһэнэй удаа хүдэлөөд, институтда эк- турпахаб,—гэжэ тэ- харюусаба.

оорэшье зүб шиидээш,—гэ- хажуу тээһээнь оролсоно. хүсэлэнтэйб.

эрье куузику таридаг по- башэ юм. Үхибүүдэй шаг айлдан, үһа руу дэбхэрэл- рохыень, дуһал сэсэр- һолонго татан, агаарта нь элихэн харагдана. Ган- үүлшье бэшэ, мүн үһанда ээ ерэһэн ехэшүүлшье

Люда Валя хоёр урасхалаар үһа руу шунган орожо, хоороо шохогод гэжэ бул- тогтон торонгүй һамаржа, еэнь гараба. Люда шата- эльһэн дээрэ хэбтэжэ, ар- шэбжэгэнэтэр наранай эл- шэдэ шаруулба. Һаяхан уншажа дүүргэһэн, Скляренкын «Халуун нажар» гэжэ һонирхолтой номойнгоо геройнууд тухай фолголгото болон хэбтэбэ.

«Номой олохон геройнуудынь һайшаалтай, яһала жэшээ абамаар даа. Теэд манайшье амаралта һонирхолтойгоор үнгэржэ байна. Гэртэхиндээ, нютагайнгаа совхоздо туһалнабди. Һони һонин номуудые уншана, кино харанабди».—гэжэ сэдьхэн хэбтэтэрнь, хоёр хани басагадынь Үдые хүндэлэн урилдан тамаржа, энеэлдэһээр эрье дээрэ гараба.

Буда-Ханда Люлынгээ хажууда ерэжэ хэбтээдхихэлээрээ:

— «Неуловимые мстители» гэжэ кино таанарые хэр һонирхуулааб?—гэжэ асууба.

— Нээрээ тиимэ бэрхэ хүбүүд, басагад байһан байгаа гээшэ гү?—гэжэ харюудань Люда һураба.

— Байгаагүй һаань, юундэ тиимээр харуулха һэм даа. Байгаал гүбэ.—гэбэ Буда-Ханданы.

РСФСР-эй габьяата багша Хандама Дугаровна Дамдиновагай литературын урогто нэгэтэ нигэжэ хэлэһыень эгээл энэ Валя элихэнээр һанаандаа оруулаадхёо.

«Болото үйлэ хэрэг тухай уран зохёолшо бэшэхэдээ, гүн гүнзэгыөөр бодомжолжо, үргэн дэлисэ үгэхэ, үйлэ хэрэгыень мүнөөнэй саг байдалтай тааралдуулан зураглаха эрхэтэй. Александр Фадеев «Залуу гвардияа» бэшэхэдээ, энэ хараа шугам баримталһан...».

— Зүб байнгүй яахаб. Граждан дайнай үедэ ами бэеэ хайрлангүй. айхабтар эрэлхэг зоримгойгоор сагаантантай тэмсэһэн эдиршүүл захаһаа байһан ха юм. Эсэгэ ороноо хамгаалтын дайнай үедэ болото баатаршалга гаргагшад олон байгаа. Ехэл зүб байдалһаа дулдыдуулжа, тон уран гоёор харуулжа шадаһан кино гэжэ тоолохо байнаб. Дуулахадам, һонирхоогүй үхибүүд үгы даа,—гэбэ Валя.

Гурбуулан Валиингаа хэһэн тобшололдо ерэбэ. Буда-Ханда хани басагадһаа бултанһаань бэрхээр тамардаг. Үһанда бэрхэшүүлэй нэгэн гэжэ тоотой. Нойтон шахуу бэеэрээ элһэн дээрэ амаржа хэбтэхэдээ, «Алдарта Байгал, арюухан далай» тухай һанаандаа ээлүүдгүй оруулаа. Һаяхан Байгал ошожо ерэһэн һурагшадтай зугаалһан тухайгаа дуулаад, үнгэрэгшэ зун өөрынгөө ябаһан ябадал тухай хужарлан хөөрэжэ ороо һэн.

Байгал далай тухай шэхээрээ хэды дуулаашье һаа, нюдөөрөө харааг үй, тунга сэл үһандань умбажа үзөөгүй ябахада ямар гэмшэлтэйб. Нёдонло зун Загарайн аймагай Ацагадай найман жэлэй һургуулиин хорёод гаран эрхим бэрхээр һурадаг хүбүүд, басагад Байгал ошоо һэн. Тэдэнэй тоодо Буда-Ханда ябалсаа. Үндэр олон хадануудые дабажа, хүһалиг ойе үнгэржэ, сэлюун талаанда гарахалаарнь, захагүй үргэн Байгал далайн гэрэлтэ үһан тэнгэриин сэнхиртэй ниилэн, нюдэнэй шэмэг болон байгаа бэлэй. Байгалай эрьедэ машинын тогтохолоор, Буда-Ханда хүл мэдэн гүйжэ ошоод, хүбсаһаа тайлажа, амидаралта үһандань шунгаа. Загаһа хахуулидаһанаа, онгосоор тамарһанаа, жэмэс түүһэнээ, түүдэг тойрожо, сэлгеэ һүни хүхюу зугаатай дуу дуулалдаһанаа, наадаһанаа һанана, юрэдөө, нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, хэзээдэшье мартагдашагүй зураглалнууд ухаан зүрхэндэнь бүхөөр хадуугдан үлөө бшуу. Тиихэдэ классайнь хүтэлбэрилэгшэ Цыбикжаб Гылыкович Сультимов Байгал далайн түүхэ, дабтагдашагүй үзэсхэлэн байгаали, ан гүрөөл, ажалша бэрхэ хүн зон тухай баһал үни удаан сэдьхэлдэ халуугдама зугаа дэлгээ.

— Би хожом Байгал далай дээгүүр пароходоор ябажа, булан тохой бүхэн тухайнь мэдэжэ абаха хүсэлэнтэйб,—гэжэ Буда-Хандынгаа хэлэхэдэ, хоёр хани басагадынь Байгал далайгаа заатагүй ошожо үзэхэбди гээ һэн.

Һонирхолтой зугаагаараа бага зэргэ тархяа эрьеһэн гурбан хүлэрэн татаад байба. Одоол үһанда шунгахада болохо. Тэдэнэй өөдөө үндын, үһанда орохо һанаатай бодоһолонь. Үдэ гол дээгүүр һаллуулан табигдаһан модод хойно хойноһоо урдажа эхилэнхэй байгаа һэн.

Буда-Ханда Содномдоржиева Люда Гармаева хоёр Ацагадай найман жэлэй һургуулиин бэрхэ һурагшадай тоодо оролсодог. Хоюулан наймадахи класста оронхой. Мүн жэл бүхэндэ совхоздоо шадал зэргээрээ туһалжа байдаг юм.

Нёдондо зун, үшөө 6-дахи классай шабинар ябахадаа, түрүүшынхеэ гартаа оньһото машина барижа, хони хайшалаад туршаа бэлэй. Бэрхэтэйшэг һэн. Дүйтүйһөө болож хонидто шарха оруулхаһаа, дээгүүр, дутаг хайшалхаһаа айхаш. Хонидой толгойгоо үргөөд үндэгэшэхэ, тэршэлхэеэ һанахадань, шангаханаар дараад, хүдэлгэнгүй байха гэхэдээ, халаг даа, хүсэншни багадаха. Үнаан болоогүй байтараа уйгаргүйгөөр гаршни шалаха, мэдээ табиһандал уни бутараад абаха. Теэд хоёр ханинар түрүүшын бэрхэшээлһээ түдэгэсөөгүй, шадал зэргэ соогоо һуража абаа бэлэй. Ерэхэ зун тэрэнь аргагүй туһатай байшаба бшуу.

Хони хайшалалганай эхилэмсээр, Улаан-Үдэ городой һургуулида һурадаг, зун бүхэндэ түрэлхидтөө айлшалжа ерэдэг Валя Дариевада ошожо, һанамжыень мэдээ һэн. Валинь арсаагүй. Тиигээд лэ гурбан хани басагад нооһо хайшалалгын пунктые даагшада сэхэ ерэбэ.

— Басагад бэрхэт даа. Хүнөөр дуталдажа байһан хаһадамнай хандабат. Өөһэдөө ерэһэнтнай ехэл һайшаалтай,—гэжэ тэдэниие дэмжээд, ямар машинкануудаар хайшалхыень. этигэл найдабари харюулхыень хүсэбэ.

— Зобохо юумэн үгы. Бидэнэр бүхы шадалаа гаргажа хүдэлхэбди, —гэжэ һурагшад харюусаа. Хэлэһэн үгэдөө хүрөө. Үдэр бүхэндэ эртэ үглөөнһөө эхилээд, үдэшэ орой болотор ехэшүүлтэй адли хүдэлэлсөө. Үдэрэй 20—30 кг. нооһо һайн шартайгаар хайшалдаг байһан. Хорин хоногой туршада тэдэнэр таһалгаряагүй хүдэлэлсэжэ гараа.

Мүнөө Буда-Ханда, Валя, Люда гурбан Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой 3-хи отделенидэ таригдаһан куузикугай бог үбһэ түүлсэжэ байнхай. Эдэнэр үнинэй огородшон Жалсарай Нимаевич Нимаевай хүтэлбэри доро хүдэлжэ, үдэр соо хэхэ түсэбөө оролдосотойгоор дүүргэнэ.

...Үһанда орожо. халуун эдеэ барижа садаһан һурагшад һэрюун гэртэ амарад гээд, наранай тээ халта баруулһан хойно хотонһоо гаража, куузикугай поли тээшэ һубарижа эхилбэ. Гурбан хани басагад хоорондоо хөөрэлдэн, хүхюу зугаатай түрүүлэн гэшхэлэлдэнэ. Нүхэр Нимаев полиингоо хажууда энеэбхилэн угтаад:

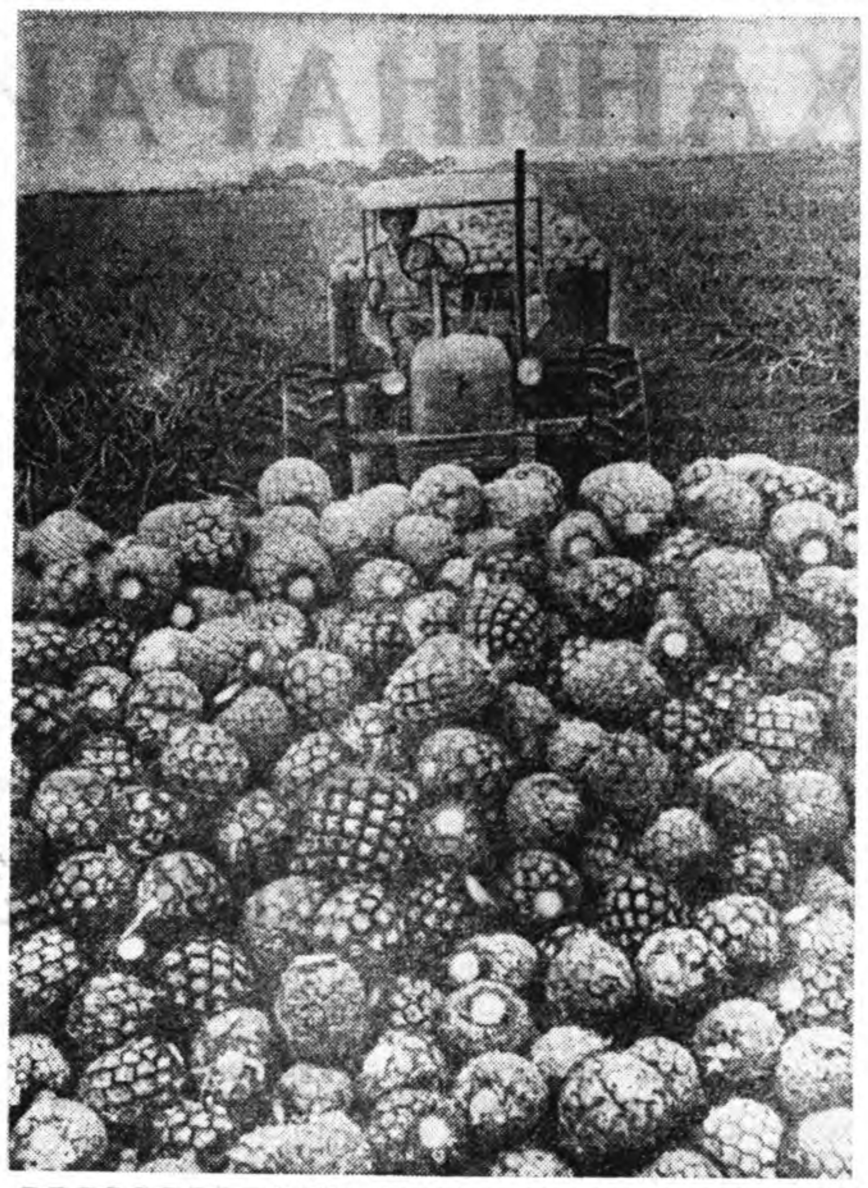
— Зай, үхибүүд куузикугайнгаа үбһэ түүгээд, удаань юу хэхэбта?—гэбэ.

— Үбһэнлэ ябахабди, — гэжэ үхибүүд нэгэн доро харюусаа.

Нэгэ һара үнгэрөөд байхада, сентябриин нэгэн хүрэжэ ерэхэ. Түрүүшын шэнхинүүрхэн хонхын дуунтай хамта һурагшад класстаа орожо. паотануудайнгаа саана һууха. Зунай амаралтын үеэр юу хэжэ, хаана ошожо. ябажа үнгэргэһэн тухайдаа хөөрэлдэхэ. литературын урогто энээн тухайдаа пайруулгашье бэшэхэл. Тиихэдэ Буда-Ханда, Люда, Валя гурбанда юун тухай үнэн сэдьхэлһээ хөөрэхэ юумэн олон байхал.

Н. ЦЫБИКДОРЖИЕВ.

АХА ДҮҮ СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

Кубын республикада овощ болон жэмэсүүдые ехээр таридаг. Кубын апельсин, грейпфрут, лимон болон ананасууд хилын саана абаашагдана. Тиимэһээ Кубада ургаһан жэмэс харин олохон гүрэнүүдтэ мэдээжэ.

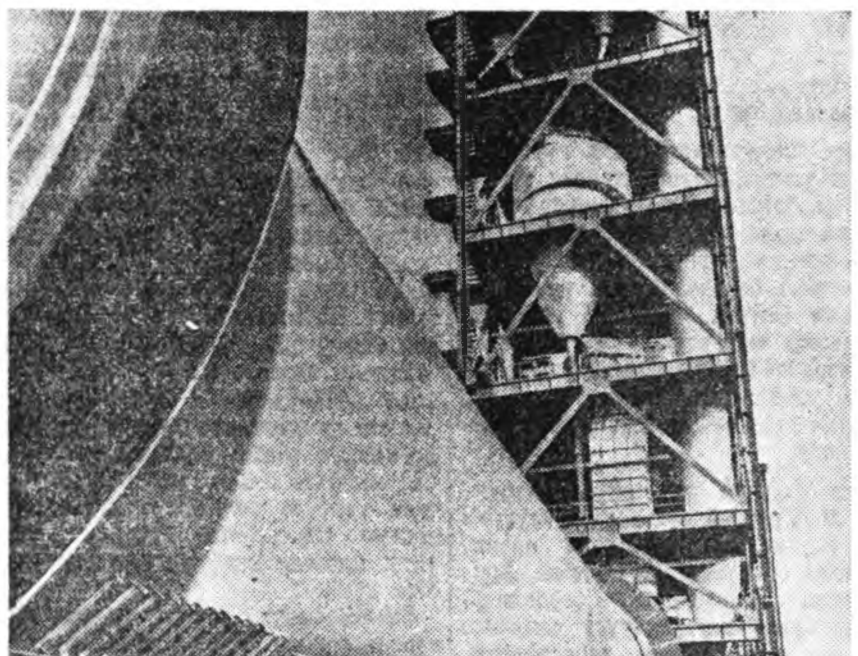
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сьего-де-Авила провинцида ананасай ургаса хуряагдажа байна.

ТАСС-ай фото.

ЧЕХОСЛОВАКИ. **Цемент гаргалгаар энэ орон дэлхэй дээрэ түрүү һууринуудай нэгые эзэлдэг. Ладце городто һаяхан асари томо цементын завод ашаглалгада үгтэбэ. Энэ завод жэл соо 550 мянган тонно цемент үйлэдбэрилэн гаргаха юм.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: цементын заводто.

ТАСС-ай фото.

ПЕТР ХААНАЙ КУНСТ-КАМЕРА

СССР-эй хуушанай музейн тогтоогдоһоор 250 жэл болобо

Хорхой шумуул, шубуу шонхор, загаһа ба малай үлхэмэл араг яһа гэхэ мэтын коллекци Голландиһаа 1698 ондо Нэгэдэхи Петр асаржа, срээдүйн музейн үндэһэ һуури табиһан байна. Эдэ олдохоёо болиһон шухаг зүйлнүүд Москвагаи Главна аптекын складта хадагалагдаһан юм. Тиигээд 1714 ондо һая һуури табигдажа байһан Санкт-Питербург гэжэ шэнэ городтохи Петрой Зунай ордондо тэдэ зүйлнүүд абаашагдаһан. Гэбэшье тэндэнь уйтан байжа, экспонадууд флодой складуудта абаашагдаа юм гэхэ. Тэрэ складые Петрой ойрын нүхэр, эрдэмтэй номтой, ажал хэрэгтэ абьяастаи А. В. Кикин гэжэ хүн даажа байгаа. Суглуулагдаһан тэдэ хомор зүйлнүүд Кикинэй туһаламжаар улам үргэдхэгдэжэ, минералнууд, эрдэни шулуунуудаар нэмээгдэһэн байха юм.

Дүрбэн жэл үнгэрөөд байхада, хаанда эсэргүү политическэ хэрэгтэ хабаадалсаһанайнгаа түлөө Кикин саазалагдаад, тэрэнэй айхабтар ехэ гэр гүрэнэй мэдэлдэ оруулагдаа. 1719 ондо тэрэ гэртэ Россин гүрэнэй байгаали шэнжэлэлгын түрүүшын музей—«Кунсткамера», тэрэшэлэн библиотекэ, «Анатомическа театр», астрономиин обсерватори гэхэ мэтэ мүн лэ түрүүшынхеэ нээгдээ бэлэй.

Удангүй «Кикинэй палатын» тэрэ ехэ байрын багтаамжа багадаба. Юуб гэхэдэ, Кунсткамерай нээгдэхэтэй хамта указ гаргагдажа, тэрэ указай ёһоор, элдэб янзын аад, олдохоёо шухаг болоһон үнэтэ зүйлнүүдые бэдэрэн оложо, шэнэ ниислэлдэ нарин нягтаар асархые империин захиргаанай алба хэжэ байһан хүнүүдтэ захиралта үгтэһэн байгаа. Захиралта дүүргээгүй хүнүүд ташуурдуулха, сүлэлгэдэ ябуулагдаха заналгада ороо. Ороной бүхы заха хизаарһаа Нева мүрэнэй эрьедэ элдэб юумэ—хоёр толгойтой тугал, бэе бэедээ няалдажа түрэһэн эхир амитан, сагаан шоныи арһан, мамонтын һоёо гэхэ мэтэ абаашагдажа эхилээ. Мүн тэндэ амиды экспонадууд абаашагдаһан байна гэхэдэ: һалхяар туугдажа, Камчаткын эрьедэ хаягдаһан Японой хоёр загаһашад бии байһан. Тэндэ ондоо нэгэ амиды экспонат —Петрой зараса боложо бэеэ наймаалһан Буржуа гэжэ мантан француз бии һэн гэхэ. Тэрэ хүн архида ороод өөрынгөө тушаал дүүргэжэ шадахаяа болиһон байгаа. Удааншье болонгүй тэрэ хүн наһа бараа. Тэрэнэй үндэрынь хоёр метр хахад болодог байһан. Тэрэ бэеынь яһан хадагалагдажа байбашье, толгойгүй. Кунсткамерада түймэрэй болоходо һалашаһан байха юм. Теэд тэрээндэ таараха тархиин яһан олдоогүй.

1727 ондо Васильевска арал дээрэ архитектор Маттарнови гэгшын проектээр Кунсткамерай шэнэ байшан болон эрдэм шэнжэлгын хэдэ хэдэн эмхи зургаанууд баригдаһан байна. Энэ байшан хадаа петровско үеын архитектурна айхабтар һайхан памятник Петербургын түрүүшын монументальна ниитын байшангуудай нэгэн болоно. Мүнөө тэрэ байшан дотор СССР-эй Науканuудай академиин этнографиин институт, нэгэдэхи Петрой нэрэмжэтэ СССР-эй Наукануудай академиин антропологи болон этнографиин музей, М. В. Ломоносовой музей байражуулагданхай гээд хүдөө ажахын календарьта бэшэгдэнэ.

Мэргэжэлээрээ омогорхоном

…ИХАНҺАА …УРАТАЙ …АЙҺАНБИ

ихи зон үшөө бага ябаха- жомоо хэн болохоёо эр- г, шэлэхэ гэһэн тусхай кэл, мэргэжэлтэл тухайгаа ожо һонирхон уншадаг, андашье һурахадаа бэрхээр үзэхэеэ оролдодог. Мүн би- ээл тиимэ ябааб. Багахан- медицинскэ хүдэлмэрилэгшэ гэжэ эрмэлзэдэг һэм. Хими хоёр эгээл дуратай пред- ши байгаа. Найман класс ээд, хани басагадаараа ын медицинкэ училищида а ошоо бэлэйб. Дүүргэһэн нютагаа ерэжэ хүдэлхэ хү- ябадаг һэм. Энэ найдал- үүлэгдэжэ, би Хяагтын нскэ училищи дүүргэ- урһан нютаг Ацагадаа Мүнөө Загарайн аймагай ай совхозой 3-дахи отде- медицинскэ пунктые дааг- үдэлнэб.

ктикаяа гаража байхадаа, рингөө тон харюусалга- ойлгожо абаа һэм. Түрүү- нда дүршэлгүйһөө боло- абаһамни эли ааб дуратай юумэндээ хүн түр- ала, һураха гэжэ зүб хэл- гэшэ.

аргалжа эдэгээхэдээ, баяр баясхалангайнь ха- дуулахаһаа һайхан юун Ямаршье сагта хүнэй бэедэ аюул тохёолдожо бо- Эгээл эндэ хүдөөгэй меди- фельдшерэй үзүүлхэ үүр- шагүй ехэ. Саг доронь үзүүлбэл сэгнэшэгүй . Үбшэниинь һэдэрхэгүй, үбшэлэнгүй, түргэн эдэгэ- боломжогүй болоно бшуу.

хүйтэнэй бууража, ха- ожо эхилхэдэ, элдэб хэ- хаа хаалгагүй эл- гэрдэг гэжэ мэдээжэ. жын хүдэлмэри эртээн- ээр ябуулха хэрэгтэй. һан болоһон гү, али на- шуул грипп үбшэндэ бэл илангаяа ядардаг. бэеэ яажа һэргылхэ. үбшэлжэ эхилбэл саг дарыдань медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаха тухайнь ойлгуулжа үгэдэгби. Хүйтэ абажа дааралһанһаа үбдэгшэд үнгэрэгшэ хабар нютагтамнай олон байгаа. Тэдэндэ саг болзортонь туһаламжа үзүүлээби.

Үгышье гэбэл иимэ ушар тухай хэлэхэ дуран хүрэнэ. Геолог Н. гэгшын толгойнь унаһанһаа хахаржа, шуһаяа ехээр гаража. соохор мэдээндээ ороходонь, тарилга хэжэ, шуһыень тогтоогоод, түргэн туһаламжын машинаар Онохойн участогай больницада абаашуулһам, түргэн саг соо эдэгэжэ гараа. Иимэ байдалда оробол, удаарангүй медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаха шухала.

Заримдаа һүниин 3—4 часташье дуудуулха ушар гарадаг. Хүнэй ехээр үбшэлөөд байхада, хэдышье сагта һаань үргэһэ нойроо сэлмээхэ баатай бологдодог. Һаяшаг һаалишан Ц-Х. Сотниковагай мухар гэдэһэнэй үбшэндэ дайрагдажа, хүндэ байдалда ороод байхадань, хахад һүниин хойно ошожо, хүйтэн грелкэ табижа жэгнээд, үбшэнэйнь һэб гэхэдэ, машинаар участогайнгаа больницада абаашуулаа һэм.

Үбшэлһэн хүн ходо врачай харууһан доро байха ёһотой. Тиимэшүүл манайшье нютагта бии. Холо ябажа шадахагүй, хэбтэриин болоһон зондо гэртэнь ошожо тарилга хэдэг байнабди.

Гадна холын отара, гүүртэнүүд дээрэ хүдэлжэ байһан малшадта ошожо, сэбэр арюуниень шалгаха, зүбшэл заабари үгэхэ, санбюллетень гаргаха хэрэгтэй. Мүнөө үбһэ хуряалгын халуун хаһа түлэг дундаа ябажа байна. Үбһэшэдтэ ошожо элидхэл, хөөрэлдөө үнгэргэгдэнэ. Тиихэдэ һургуулиин үхибүүдтэй хэдэн дахин хөөрэлдэгдэһэн, медицинскэ асуудалаар ханын газетэнүүд гаргагдаһан юм. Айл бүхэнэй газаа баһал сэбэр арюуниие зүбөөр сахюулхые оролдодогбди.

Шэнэ байрада оронхойбди. Гэбэшье шприцээр мүнөө үедэ дуталдагдана. Энэ талаар Онохойн больница манда ойрын сагта туһаламжа үзүүлхэ аабза гэжэ найдагдана.

Удаанайшье хүдэлөөгүй һаа, өөрынгөө шэлэһэн энэ дуратай мэргэжэлээр бодото амжалта туйлахын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлхэ дуран хүрэгдэнэ.

Н. ДОНДОКОВА,
Загарайн аймагай Ацагадай медицинскэ пунктые даагша.

ДЭЛХЭЙДЭ СУУРХАҺАН УРАН ЗОХЁОЛ

НАМБУДИРИ [ИНДИ]

Радио болон электричествын мүнөөшье хүрэжэ ошоодүй байһан Керала гэдэг Индиин эгээн урда захын штадта Маяковскиин «Ленин» гэжэ зохёол «нютаг-жаад», эндэхи зоной дунда һонирхогдодог, дурлагдадаг болонхой. Индиин поэт Г. Намбудири совет литературын энэ гайхамшаг зохёолые бүри 1945 ондо оршуулһан юм, теэд тэрэнь Октябриин революциин 50 жэлэй ойгоор хэблэгдээ. Дунда һургуулиин багша Намбудири өөрынгөө багахан салин хүлһэнэй заримые нөөсэлжэ, номые хэблэлгын бүхы гаргашые даажа абаһан байна.

Москвада болоһон зүблөөнэй ашаар совет ба хилын саанахи уран зохёолшодтой танилсажа, холбоо барисаа тогтоохо арга олоһон, олон юумэ мэдэхэ болоһон байгаабди. Политическэ ондо ондоо хараа шугам баримталдагшье һаа, нэлэ бэшэгэй талаар тохёолдодог һаад бэрхэшээлнүүдые, хүнүүдэй хоорондоо хүйтөөр хандалсадаг ябадалые усадхаха. Соёл гэгээрэлые, бусад арадуудай соёл гэгээрэлые орон нютагтаа асардаг оршуулагшын үүргын али тухай шухала байһые эндэл ойлгоһон байнабди. Тиин энэ холбоо барисаан лэ эб найрамдал бэхижүүлнэ, бүри һайнаар үгэеэ ойлголсодог болоно, хани ёһоной мэдэрэл гүнзэгырүүлнэ, бэе бэедээ улам хүндэтэйгөөр хандадаг болоно.

Бусад оронуудһаа ерэһэн нүхэдтэеэ Москвада уулзаһанайнгаа һүүлээр совет ороной уран зохёолые бүри оролдосо, хэшээлтэйгээр шэнжэлдэг, шудалдаг болохобди. Гэбэшье оршуулгын хүдэлмэридэ бүхы анхаралаа ходо хандуулха аргагүй байнабди. Юундэб гэхэдэ, Индидэ оршуулгын түлөө тон бага түлөөһэн үгтэдэг гү, али огто түлэгдэдэггүй юм.

Ленинэй байһан, ябаһан газарнуудаар ябахада, аяншалхада, Ленин тухай нангин дурасхаалые совет арадай али зэргын гамтайгаар сахижа байдагынь тэрэнэй ажабайдал болон ажал ябуулгатайнь холбоотой бүхы юумэнүүдээ ямар оролдосотойгоор суглуулагдадагые харахада ехэл һайн байгаа. Музейнүүдтэ суглуулагдаһан бүхы юумэнүүдые харахада, ямар һайн бэ!

Волго-шадарай үргэн нэмжээ газар нютагууд, Ульяновскын шэнэ барилганууд, суута мүрэнэй эрьедэ бодхоогдоһон хүшөө, Ульяновтанай гэр, залуу Ленинэй һураһан һургуули — эдэ бүгэдэнь зүрхэ сэдьхэлыемнай ехээр хүдэлгөө. Һүүлдэнь шүлэг бэшээд, Ульяновскын уран зохёолшодтой уулзалгын үедэ тэрэнээ манай түрэл хэлэн дээрэ уншаһан байнаб. Шүлэгтэм иимэ мүрнүүд бии юм:

Гансаараа бусахагүйб
эндэһээ —
Ленинэй сурталаар нэбтэрэнхэй бусахаб Индиеэ.

Ленинград ошоходоо Смольнидо ороһон, Ленинэй музей хараһан, Разлив ошоһон, үһаар тамаржа Петродворецтэ хүрэһэн, Пушкинай наһа барагша байрада орожо хараһан, үгышье һаа — баатар хотын үйлсэ гудамжануудаар юрэл ябажа хараһан байнабди.

Дайнай үеэр ехэ һандарал хохидолдо ороһон городые мүнөө харахада, ямар һайнаар һэргээгдэн бодхоогдоһониинь эндэхи түүхэтэ газарнуудай ямар оролдосотойгоор хамгаалагдадаг байһаниинь гайхалтай. Залуу үетэнэй соёл культурын СССР-тэхи социалис революциин түүхэдэ, мүн дэлхэйн түүхын баялигуудта хүндэтэйгөөр хандадаг болгожо хүмүүжүүлһэниинь сэдьхэл баясуулна.

Танай бэелүүлжэ, дүүргэжэ шадахагүй юумэн үгы ха гэжэ эдэ бүгэдые хараад ойлгоһон байнабди. Тиин таанад ямаршье түбэг бэрхэшээл дабан гаража шадахат. Юундэб гэхэдэ, обществынтнай гэшүүн бүхэн түбшэн даруугаар, һайрхуу бэшээр, үүргэ харюусалгаа сүм мэдэржэ, ниитынгээ уялга дүүргэдэг байна бшуу.

Индидэхи ород литература тухай хэдэн үгэ хэлэе. Ород хэлэнһээ оршуулагдаһан түрүүшын зохёолнууд манайда хоридохи зуун жэлэй эхеэр бии болоо һэн. Тэдэнь марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнууд байгаа. Хожомынь Толстойн, Достоевскиин, Чеховэй, Пушкинай, Горькиин зохёолнуудтай танилсаабди. Гэбэшье Индидэ оршуулмал совет литература ушөөл үсоохэноөр хэблэн гаргадаг байна. Мүнөө танилсаха, мэдэлсэхэ болоод байхада, дэлхэйн үргэн ниитэдэ зохёолнуудайнь һонирхогдохоор шэнэ авторнууд тухай зүблөөн дээрэ һайса хэлсэһэн байгаа. Совет литература шэнжэлхэ, шудалха асуудалаар Индиин оршуулагшадай үмэнэ үргэн ехэ арга боломжо нээгдэнэ. Ушар юуб гэхэдэ, шэнэ байдалай яагаад тогтоогдоһон тухай үнэн ушарыень сүм мэдэхэ, шэнэ хүнэй юу сэдьхэжэ, бодожо ябадагые, социализмын түлөө тэмсэлэй үг үнгиие ойлгон мэдэрхэ арга боломжо мүнөөнэй совет литература манай арадта олгоно бшуу.

Оршуулагшадай конференциин баяр ёһололой оршон байдалда болоһоной һүүлээр хэблэлэй һониной агентствын айлшад болоһон байнабди. Союз соогуур ябаһан гайхамшаг һонин аяншалгыемнай тэрэ эмхидхээ ха юм. Тиин бидэ Ереван, Ташкент, Самарканд болон Бухарада хүрэхэ, тиихэдээ Совет Зүүн зүгэй арадуудай ямараар ажабайдагые нюдөөрөө харахамнай лабтай.

(АПН).

Хабаровск хотодо, Амар мүрэнэй эрьедэ томо гэгшын ордон бод- обо. Энэ ордон хадаа В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ стадионой нэ- рарлга болоно. Энэ гэр соо физкультура болон спортын ин- дай студентнэр һураха юм. Эндэ 1200 тухай хүн һураха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хабаровск хотодохи физкультура болон спор- институдай ордон.

АПН-эй фото.

РЕПОРТАЖ

ХАНИНАРАЙ УГТАМЖА

Буряадай Ленинэй орденто оперо, баледэй театрай дэргэдэхи талмай дээрэ һаяхан ниислэл хотымнай спортын бүлгэмүүдэй үнгэ бүриин тугууд намилзан далбана. Хүгжэмэй аялга зэдэлбэ. Энэ үедэ Монгол Арадай Республикын спортсменүүдэй — табан велосипедист хурдан гүйдэлөөр хүрэжэ ерэбэд. Эрхим ханинараа угтажа байһан Улаан-Үдын физкультурнигууд, олониитын түлөөлэгшэд альга ташан баяр хүргэбэ. Угтамжын баяр ёһололой митингые Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй дэргэдэхи физкультура ба спортын комитедэй түрүүлэгшэ Г. М. Сергеев нээжэ, холын аян замда зориһон аха дүү нүхэдөө амаршалан мэндэшэлбэ.

Удаань ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь Ю. Батуев, спортын һайн дуранай «Труд» бүлгэмэй спортсмен, СССР-эй спортын мастер Г. Кащеева, КПСС-эй Советскэ райкомой секретарь Т. Н. Санжиева гэгшэд баярай үгэ хэлэбэ. Тэдэнэр аха дүү Монгол ороной спортсменүүдые түрэл нютагтаа хүндэтэйгөөр хүлеэн абажа байһанаа элирхэйлэн, ниислэл хотынгоо залуушуулай, спортсменүүдэй, бүхы ажалшадай зүрхөө халуун баярые хүргэбэ. Анда нүхэдэймнай ерэхэ бүри совет, монгол арадуудай аха дүүгэй бата нэгэдэл улам бүри бэхижэнэ...

Угтагшадай нэрьемэ альга ташалга доро Монголой аяншадай командын ударидагша Д. Тавхайда үгэ үгэбэ.

— Монголой Арадай Республикын ажалшан арад коммунизм байгуулжа байгаа Совет арадай ульгэр жэшээгээр социализм байгуулгын угаа ехэ зохёон байгуулхы хүдэлмэри орон доторoo ябуулжа байна. Энэ ехэ хүдэлмэридэмнай Ленин багшын мүнхэ һургаал бидэниие зоригжуулна. В. И. Ленинэй мүндэлһөөр 100 жэлэй алдарта ойе ажал хүдэлмэриин амжалта илалтаар угтаха гэһэн үргэн арад ниитын хүдэлөөн орон доторнай дэлгэрэнхэй. Бидэ, монгол спортсменүүд ашата багша Ленинэй 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан, энэ холын замые велосипедээр ябажа гараха гэжэ шиидээбди. Бидэ Улаан-Баатор хотоһоо мордожо, монгол ороной Дархан, Сүхэ-Баатор хотонуудые дамжан, эрхим анда нүхэдэйнгөө газар нютаг — Хяагта, Галуута-Нуур хотонуудай ажалшадта хүндэтэйгөөр угтагдан, Буряадай ниислэл Улаан-Үдэ хото ерээд, иимэ һайн һайханаар хүлеэгдэн уулзажа байһандаа тон ехэ баяртайбди. Та бүгэдэндэ, бүхы совет Буряадай ажалшадта баяр баясхалан хүргэнэбди гэжэ мэдүүлбэ.

Монгол велосипедистнүүдэй командын капитан нүхэр Тавхай манай корреспонденттэй уулзахадаа ингэжэ хөөрэбэ:

— Аян холын аяншалгада зориһон манай велосипедистнүүд тусхай мэргэжэлэй спортсменүүд бэшэ юм. Монгол орон дотор спорт үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрэн хүгжэнэ. Манай команда Улаан-Баатор хотын промкомбинадай болон мяханай комбинадай хүдэлмэришэд —спортсменүүдһээ бүридэһэн байна.

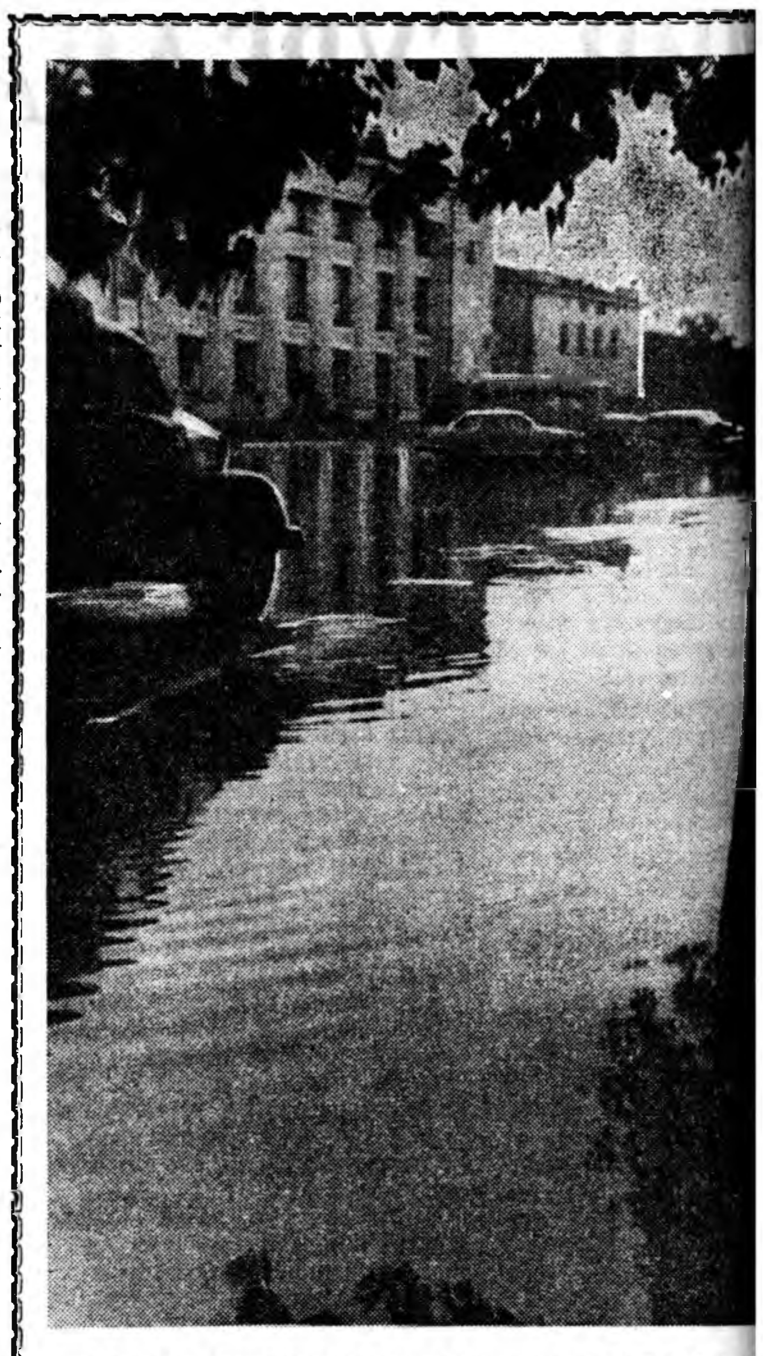
Бидэнэй аяншалга Улаан-Баатор — Дархан — Сүхэ-Баатор — Хяагта —Галуута-Нуур— Улаан-Үдэ — Хори — Ярууна —Шэтэ— Ага — Соловьевск — Баин-Түмэн—Улаан-Баатор гэһэн маршруудаар 2500 гаран километр зайтай.

Совет ороной газар нютаг дээрэ аха дүү арадайнгаа хани халуун угталгаар хүлеэгдэжэ, анхарал хүндэлэлдэнь хүртэжэ байһандаа тон ехэ баяртайбди. Хяагта хотын дурасхаалта газарнуудые үзэжэ һонирхообди. Тэндэ Монголой Арадай Революционно партиин түрүүшын съезд болоһон байна. Мүн монгол арадай хубисхалай ударидагша Сүхэ-Бааторай революционно хүдэлмэри ябуулхадаа байрлаһан гэр эндэ байна. Эдэ бүгэдые үзэжэ һонирхообди.

Улаан-Үдэ хотодо совет физкультурнигуудай һайндэрөөр тохёолдожо, бэеын тамиршадай жагсаал, олон түрэлэй наада мүрысөөнүүдые үзэжэ бахархабабди.

Буряад ороной ажалшадта, Танай газетын уншагшадта бидэнэй баяр талархал хүргэнэбди.

Д. ЦЫБЕНОВ,
манай корр.

УЛААН-ҮДЭ ХОТЫН ГУДАМЖАДА. БОРООТОЙ ҮД
А. МАНТАЕВАЙ фотоэтюд

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ВАШИНГТОН: БУУ ЗЭБСЭГ УЛАМ ЯАРАЛТАЙГААР ТҮХЕЭРЭЛГЭ

Агаарһаа хамгаалха түхеэрэлгэ (ПРО) гэдэгые — «Сейфгард» гэжэ системэ байгуулха правительственна түсэбүүдые сенат августын 6-да зүбшэн хэлсэжэ, эдэ түсэбүүдые арсадаг американ сенаторнуудай дурадхаһан хэдэн заһабаринуудые буруушаагаа. Пентагон, тэрэнэй ара таладань байдаг сэрэгэй-промышленна монополинууд буу зэбсэг улам яаралтайгаар түхеэрхэ аргатай боложо шадаа. «Хүсэ баримталха» политикые өөрынгөө гадаадын политикые гол хуби болгон табидаг орондо иимэ эрмэлзэлгэ гаргадагынь гайхалтайшье бэшэ.

Харин ондоо юумэн һурагтүй гайхалтай. Эдэ түсэбүүдые зүбшэн хэлсэлгын үедэ зүрилдэдэг хүсэнүүдын сенадые хоёр можо болгон хубааруулаа. «Сейфгардые» байгуулха түсэбүүдые бэелүүлгые хойшолуулха гэһэн эрилтэ нэгэ дуугаар булюу олонхидоор буруушаагдаһан байха юм. Тиихэдэ, энэ үлүү гараһан дууниинь сенадта түрүүлэгшын эрхэтэй байдаг США-гай вице-президент С. Агню гэгшын үгэһэн дуун болоно. Нүгөөдэ заһабаринь (Ойрын финансова жэлдэ ПРО-е байгуулха түсэб бэелүүлгые зогсоохо гэһэн заһабари) хоёр дуугаар булюу олонхёор буруушаагдаһан байна.

«Энэ хадаа илалта гү, али диилдэлгэ гү?» — гээд «Вашингтон пост» гэжэ газетын шэнжэлэгшэ Чалмерс Робертс дуугаа үгэлгын дүнгүүдые тайлбарилхадаа асууна. Американ политическэ байдалда боложо байһан мүнөөнэй үйлэ хэрэгүүд сенадые урагшагүйдүүлэн алдаа. Тиимэһээ, правительствын илалта удаан сагай бэшэ» гээд шэнжэлэгшэ тэмдэглэнэ. «Правительство булигдашан алдаа» гээд «Балтимор сан» гэжэ нүгөөдэ американ газетэ тэмдэглэһэн байна.

Сенадта болоһон ехэ буляалдаанууд сэрэгэйхидэй түсэбүүдһээ уламжалан, американ олониитэ ехээр һанаагаа зобожо, зэбүүрхэжэ байһые харуулна. «Вьетнамдахи дайн байлдаан шэнги» «Сейфгард» Холбоото Штадуудта угаа ехэ гарзатай байха» гээд сенатор Дж. Макговерн уридшалан һануулна. Энэ системэ жиирэй американецуудай хармаанһаа мүнгэ зөөриинь сэрэгэй промышленна корпорацинуудай хanзануүд руу һорон оруулха хүсэ ехэтэй бэлүүр боложо үгэхэл. Энэ системые 6—12 миллиард доллароор байгуулжа болохо гэһэн тусхайта мэдүүлгэнүүдые олонхи мэргэжэлтэд шоглон наада харана. Энэ хэрэгтэ үнэндөө 100 ба дээшэшье миллиард доллар гаргашалагдаха гэжэ багсаагдана. «Энэ хадаа буу зэбсэг улам яаралтайгаар түхеэрхэ эрмэлзэлгые бүхы дэлхэй дээрэ харуулжа үгэхэ, энэнь буу зэбсэг түхеэрэлгын хойноһоо хиналта тогтоохо найдабариие һуларуулха»—гээд сенатор Джавитс мэдүүлээ.

Энэ хараа шэглэл Холбоото Штадууд дотор социальна асуудалнуудые саашадань хурсадуулха байһан дээрэһээ олон элитэ ажал ябуулагшадай һанаа зобооно. «Городуудай бэрхэтэй хэсүү байдал, хүдөөгэй районуудай хүн зоной үгытэй ядуугаар ажаһуулга, гэгээрэлэй гуримай дутагдалнууд, үлэсхэлэн байдал ба хүдэлмэригүйдэлгэ түсэблэгдэжэ байһан эдэ сэрэгэй гаргашануудые баталан абаха оройдоошье аргагүй болгоно» гээд США-гай урдын вице-президент Г. Хемфри һэргылүүлэн хэлэнэ.

США-да сэрэгэй-промышленна монополинуудай добтолгодо эсэргүү тэмсэл замханагүй, харин улам бүри шангадана. Дайн байлдаанда эсэргүү митингнүүд болон манифестацинууд энээн тухай гэршэлжэ үгэнэ.

БЭРХЭШЭЭЛНҮҮД УДАА ДАРААЛУУЛАН ТОХЁОЛДОҺООР

Августын 5-да Италиин шэнэ правительствын байгуулагдаһан тухай мэдээсэлнүүд олонхидоо некролог шэнги байна. Энээниие «богонихон наһатай, саг зуурын правительство» гээд хэблэл нэрлэнэ, ондоогоор хэлэхэдэ тэрэнэй унаха байһыень эртээнһээ заяана бшуу.

Һара шахуу сагай урда тээ эхилһэн правительственна кризис үргэлжэлһэн зангаараа гэжэ үнэндөө мэдэрэгдэнэ гээшэ. Энэ кризис хадаа гүнзэгы ехэ политическэ кризисэй хойшолонгынь болоно. Ороной үмэнэ табигдажа байһан нэгэшье асуудал шиидхэжэ шадаагүй «Зүүнэй үзэл баримталдаг центр» гэдэгэй ударидалгаһаа уламжалан, Итали иимэ ехэ политическэ бэрхэшээлдэ ороһон байгаа бшуу.

Һая болоһон ушарнуудые һануулая. М. Руморай толгойлдог «зүүнэй үзэл баримталдаг центрэй» правительство (тайлбарилан хэлэбэл, Христианска демокрадууд, социалистнууд, республиканецууд) социалис партиин можо болон хубаарһанай, хүтэлбэриингөө коммунизмда эсэргүү политика бэелүүлгэһээ энэ партиин олонхидой арсаһанай һүүлээр тушаалһаа буугаа һэн. Үсөөнхидынь унитарна социалис парти байгуулаа. Гэбэшье социалис партиин эмхи гуримгүй болоһон ушар правительственна кризисэй гансахан лэ шалтагааниинь бэшэ юм. «Хэрбээ социалистнуудай арайханшье гэжэ эблэрээдшье байгаа һаань, өөрынгөө христианско-демократическа парти дотор мүн лэ иимэ можо боложо хубаарилгаһаа уламжалан удангүй Руморай правительство мүн лэ унажа болохо байгаа» гээд «Нью-Йорк таймс» гэжэ американ газетэ зааһан байна.

Можо боложо хубаарха сагай үни тулажа ерэһэн тухай американ газетэ бэшэһэн байгаа бшуу. Можо болон хубаарилга майн 9-дэ болоһон һунгалтын үедэ илангаяа элеэр харагдаа. Тиихэдэ, зүүнэй үзэл баримталдаг партинууд, хамагай түрүүндэ, коммунистнууд ехэ амжалта туйлаһан байха юм.

Тиимэ болохолоороо, коммунистнуудые гансаардуулха, гэһэн «зүүнэй үзэл баримталдаг центрэй» бүхы политикын хүдэлмэришэн ангиие можо болгохо һэдэлгын урагшагүйдэлгэ «зүүнэй үзэл баримталдаг центрэй» правительствые һэргээхэ гэһэн Руморай оролдолгые эртээнһээ буруу һүргөө. Гурбан неделиин турша соо хэгдэһэн зүбшэлнүүдэй һүүлээр мүн лэ Румор түрүүтэй, имагтал христианска демокрадуудһаа бүридэһэн «саг зуурын» правительство байгуулагдаа.

«Зүүнэй үзэл баримталдаг центрэй» правительствын тушаалһаа буун сасуу Компартиин хүтэлбэри ингэжэ мэдүүлээ: «Итальян демократиие гэдэргэнь татахаар бэшээр, харин урагшань дабшуулхаар арга олоҗо, правительственна кризисһээ гараха хэрэгтэй... Италида шэнэ политика хэрэгтэй. Ажалшад, олониитэ арад хүсэтэ ехэ нягта жагсаалтайгаар ябуулгануудые хэхэдээ, иимэ эрилтэ бүри шууд сэхээр табидаг болоо».

Италидахи политическэ байдалда ИКП-гэй хүтэлбэриин үгэһэн сэгнэлтэ мүнөөшье удха шанараа алдаагүй. Руморай «саг зуурын» правительство Италиин мүнөөнэй орёо бэрхэтэй политическэ оршон байдалда ямаршье хубилалта оруулжа шадахагүй.

ФРГ-дэхи ҺУНГАЛТЫН УРДА ТЭЭ

Баруун Германидахи һунгалтын урда тээхи кампани шиидхэхы шатадаа орожо байна. Политическэ партинууд өөһэдынгөө кандидадуудые дэбжүүлжэ, съезднүүд дээрээ һунгалтын урда тээхи программануудые баталан абажа дүүргээд, һунгагшадай дуунай түлөө шанга тэмсэл эхилээ.

Энэ тэмсэлэй онсо шэнжэнүүдэй нэгэн гэхэдэ, шэнэ түхэлэй нацис национал-демократическа парти (НДП) улам бүри эдэбхитэй боложо байнхай. Тэрэнэй кандидадууд угаа шангаар һанамжануудаа хэлэнэ. Тэдэнэйнь дунда бундесверэй 50 шахуу сэрэгэй алба хэгшэд бии. «Хуули гурим сахижа, аюулгүй байдал хангаха» гэһэн мэхэтэ хуурмаг уряа табяад НДП-гэй шэнээр ормоглогдоһон фюрер фон Тадден, тэрэнэй тала баригшад элдэб эсын идхалгануудые хэжэ, сентябриин 28-да болохо һунгалтада һунгагшадай дуунай 10—12 процентые абаха, тиигэжэ бундестагай богоһые алхан, мүнөө гитлеризмын үзэл ба политикые уг залгамжалан бэелүүлхые һэдэдэг партиин парламентскa фракци байгуулхые хүсэнэ.

Гитлеровицүүд шэнги «гурим тогтоохо» шухала байһан тухай лаблан хэлэхэдээ, Баруун Германиин шэнэ түхэлэй нацистнууд нацис Германиин урдын хилэнүүдые һэргээхэ, бундесверые шангадхаха, генеральна штабые һэргээхэ, экономикые үргэлжэдэнь сэрэгэй байдалда оруулха, нацис сэрэгэй гэмтэдые мүрдэлгэ хэһээлгые болюулха, тиигэжэ Освенцимэй ба Майданекын газова камеранууд соо хэдэн миллион хүнүүдые усадхаһан ушарые зүбтүүлхэ эрилтэ тэдэнэр табина.

ХДС—ХСС гэжэ зонхилхы партиин баруунай үзэл хэтэрмээр баримталдаг этэгээдүүдтэй бодотоор үгэсэн, НДП өөрынгөө һунгалтын урда тээхи кампаниие ябуулна. Жэшээлхэдэ, бундестагай түрүүлэгшэ фон Хассель Мюнхендэ үгэ хэлэхэдээ, НДП «шэнэ түхэлэй нацис парти бэшэ юм» гээд мэдүүлээ. Боннско правительствын канцлер Кизингер мүн лэ иимэ һанамжа хэлэһэн байха юм.

Эдэ бүгэдэ хадаа шэнэ түхэлэй фашистнуудай «хүрин үнгэтэй самсануудые сагаан болотор угаахые» Бонной нүлөө ехэтэй хүнүүд мүнөө һэдэлгэ хэнэ гэжэ мэдүүлхэ шалтаг Англиин «Гардиан» газетэдэ олгоһон байна.

Элитээр дэмжэгдэжэ зоригжоһон, НДП-гэй удамаршад өөһэдтөө дурагүйлхэгшэдые алаха хюдаха онол аргануудые элитээр хэрэглэжэ ороо. Шэнэ түхэлэй нацистнуудай «гурим сахиха албан» Франкфурт-на-Майнеда һаяхан демокрадуудые шэрүүн шангаар хашаһан хабшаһан байха юм.

Гэбэшье иимэшье ябуулганууд демокрадуудые, фашизмда эсэргүүсэгшэдые айлгажа шадахагүй. Шэнэ түхэлэй фашизмтай үрэ ехэтэй, үдэр бэеын тэмсэл хэхын түлөө Германиин Коммунис парти, профсоюзна ба залуушуулай организацинууд хүсэлэл оролдолго гаргана.

Энэ тэмсэлһээ түрүүшын үрэ дүнгүүд гараа. Бүри һүүлшын үедэ Дюссельдорфдо, Боттропто, Дортмундда НДП-гэй һунгалтын урда тээхи митингнүүдые фашизмда эсэргүүсэгшэд таһалдуулжа шадаа. Шэнэ түхэлэй фашизмын һэргэлгэдэ эсэргүүсэн тэмсэхэ комитедүүд олон городуудта байгуулагдаа. «НДП-гэй ябуулгануудые болюулха саг тулажа ерээ» гэһэн уряа бүри шангаар дуулдадаг боложо байна.

И. ЛАПИЦКИЙ,
С. ИВАНОВ,
А. ТЮПАЕВ.
(ТАСС).

ТЕЛЕФОН ★ ТЕЛЕГРАФ
ХИЛЫН
ГААНАҺАА
РАДИО

ДРВ-гэй МИД-эй түлөөлэгшын буруушаалга

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнамай Демократическа Республикада эсэргүүгээр Холбоото Штадуудай шэнэ эзэрхэг түримхэй ябуулга хэһэндэ эсэргүү буруушаалга ДРВ-гэй МИД-эй түлөөлэгшэ хэһэн байна, гээд ВИА агентство дамжуулна.

ДРВ-гэй агаарай хилые августын 6-да дабаһан 5 американ самолёт Куангтрач ба Туенхоа (Куангбинь провинци) районуудай хэдэн һуурин газарнуудые бомбодоо, ракетануудаар буудаа. Американ авиациин зэрлиг муухай бомбодолгонуудһаа уламжалан алуулһан хүнүүд бии. Эдэ районуудай хүн зондо материальна хохидол ушаруулагдаа гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Холбоото Штадуудай эдэ эзэрхэг түримхэй ябуулгануудые Вьетнамай Демократическа Республикын правительство эрид шууд буруушаана, иимэ ябуулгануудые дары болюулха эрилтэ хэнэ гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Перудэ аграрна реформо бэелүүлэгдэнэ

ЛИМЭ. (ТАСС). Аграрна реформо хэхэ тухай Перудэ һаяхан батлан абтаһан хуулиин ёһоор ороной хойто талын хубидахи «Һулькимарка» гэжэ ехэ буусын газар гүрэнэй мэдэлдэ абтаа. Засагаархидай мэдүүлһэнэй ёһоор, энэ буусада ажалай эрхэ байдал угаа хүшэр хүндэ, ажал тухай хуули сахигдадаггүй байгаа бшуу.

Перугэй правительствын бэелүүлжэ байһан аграрна реформые жэжэ ба дунда шадалтай таряашад. тэрэшэлэн ороной демократическа олониитэ үргэнөөр дэмжэнэ.

Нагасаки дээрэ атомна бомбын хаягдаһаар 24 жэл гүйсэбэ

ТОКИО. (ТАСС). Американ атомна бомбодолгодо дайрагдаһан өөрынгөө городой энэ уйдхар гашуудалта ушарһаа хойшо 24 жэл гүйсэһэн үдэрые Нагасакиин хүн зон августын 9-дэ тэмдэглээ. Городой Эб найрамдалай парк соо 5 мянга шахуу хүн сугларжа, бомбодолгын үедэ наһа барагшадай дурасхаалые ёһолон хүндэлөө.

Бомбодолгоһоо уламжалан наһа бараһан аад, һүүлшын жэлдэ мэдээжэ болоһон шэнэ хүнүүдэй списогүүдые Нагасакиин мэр Иоситакэ Моротани ба атомна бомбын тэһэрхэдэ наһа барагшадай түрэлхидэй хоёр түлөөлэгшэд атомна бомбоһоо хохидожо наһа барагшадай списогүүдэй хэтэдээ хадагалагдажа байдаг хүшөө руу нэмэжэ хэбэ. Шэнэ список соо 12.649 хүнэй нэрэ обог дурдан заагданхай.

11 час 02 минутада 24 жэлэй урда тээ атомна бомбын тэһэрһэн сагта —сүмэнүүдэй хонхонууд хангинаа, предприятинуудай сиренэнүүд абяа гараа, ёһололдо хабаадагшад, городой бүхы хүн зон минутын турша соо абяа анииргүйгөөр зогсоо.

Удаань, городой мэр Моротани «Эб найрамдалай декларациие» уншаа. Дайн байлдаанда эсэргүүсэн, эб найрамдалые хамгаалхыень бүмбэрсэг дэлхэй дээрэхи бүхы хүнүүд энэ декларации соо уряалагдана.

ФРАНЦУЗ ФРАНКЫН ҮНЭНЬ ДООШОЛУУЛАГДАХАНЬ

ПАРИЖ. ТАСС-ай корр. Р. Серебренников ингэжэ дамжуулна:

Француз франкын алтанда оруулагдаһан мүнөөнэй сангые хубилгалгые Францин правительство гол түлэб һайшаагаа. Мүнөө франк 0,160 грамм сэбэр алтантай тэн болохо (урдань 0,180 грамм алтантай тэн байһан юм).

Тиимэ болохолоороо, франкын үнэ 12,5 процентээр доошолуулагдаба.

Президент Ж. Помпидугай хүтэлбэри доро Министрнүүдэй Совэдэй заседани августын 8-да боложо, франкын үнэ доошолуулха тухай шиидхэбэри гаргаһан байха юм.

Урда Вьетнамай патриодуудай амжалтанууд

ХАНОЙ. (ТАСС). Тхыатхиен провинцида ябуулга хэдэг Урда Вьетнамай Арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй отрядууд американо-сайгон сэрэгүүдтэ шанга сохилтонуудые үгэжэл байһаар.

Освобождение гэжэ хэблэлэй агентствын дамжуулгада үндэһэлэн, ВИА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, тус провинциин баруун талын хубида 40 үдэрэй турша соо болоһон байлдаануудай үедэ Урда Вьетнамай патриодууд дайсанай 1.500 шахуу солдат ба офицерые алаа, шархатуулаа гү, али плендэ абаа, 50 гаран американ самолёт болон вертолёдые буудажа унагаагаа, дайсанай 25 танк усадхаа.

Кизингер США-да хэлсээнүүдые хэнэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Албанай хэрэгээр США-да аяншалжа ошоһон ФРГ-гэй канцлер Кизингертэй СШАгай президент Никсонэй хоёр үдэр соо хэһэн хэлсээн дүүрэбэ.

Тунхаглагдаһан хамтын мэдүүлгэһээ хаража үзэхэдэ, НАТО-гой асуудалнуудта, Америкын ба Баруун Германиин харилсаа холбоондо Никсон Кизингер хоёр гол анхаралаа хандуулаа, тэрэшэлэн зүүн ба баруун оронуудай хоорондохи харилсаануудай асуудалнуудые, «Берлинэй ба Германиин асуудалнуудые» зүбшэн хэлсээ. Харин оронуудаар хэһэн һүүлшынгээ аяншалганууд тухай Никсон ФРГ-гэй канцлерта хөөрэжэ үгөө.

«Хани халуун, үгээ ойлголсолгын оршон байдалда» хэлсээн үнгэрөө гээд хоёр тала онсолон тэмдэглэгдэһэн байна.

«Уласхоорондын арсалдаа тулалдаа болюулха, буу зэбсэг хуряаха, Европодохи байдалай шахардуу шанга болодог шалтагаануудые усадхаха зорилгоор хүсэлэл оролдолго гаргабал һайн байһан» тухай коммюнике соо хэлэгдэнэ. Тиихэтэй хамта, НАТО гэжэ эзэрхэг түримхэй бүлэглэлые бэхижүүлхэ шухала гэжэ хэлсэһэниинь энэ бүлэглэлые баруун гүрэнүүдэй политикаяа бэелүүлдэг шухалын «шухала арга нүхэсэл» гэжэ тэдэнэй нэрлэһэниинь хамтын мэдүүлгэ сооһоо харагдана.

Вашингтондохи Сагаан байшангай ба Бонндохи канцлерай зургаанай хоорондо телефонно сэхэ холбоо тогтоохо гэжэ шиидхэгдээ. Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар США-гай ба Баруун Германиин харилсаа холбоо үргэдхэхэ гэжэ хоёр тала үгээ ойлголсоһон байна.

ХИТАДТА БОЛОЖО БАЙҺАН ҮЙЛЭ ХЭРЭГҮҮД ТУХАЙ

Шаньси провинцида арад зоной хүдэлөөнэй боложо байһан тухай мэдээсэлнүүд Хитадһаа абтана. Эдэ мэдээсэлнүүдэй эшэ үндэһэнүүдэйнь нэгэниинь гэхэдэ,— Мао Цзэ-дунай заабаряар провинцида эльгээгдэһэн «КПК-гай ЦК-гай соносхол» болоно.

Шаньсиин түбэй ба урда районуудта, тэрэнэй ниислэл — Тайюани городто —«Бүхы шатын революционно комитедүүд добтологдоно», мүн «зарим хүнүүд сэрэгэй частьнуудта добтолон ороод, буу зэбсэгүүдынь буляажа абана». Абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор нютагай гарнизонуудай солдадууд, мүн командирнуудшье хэдэн олон ушарта хүн зоной тала руу ороһон байха юм.

Мао «шуһа адхаралгые болюулха, нягта жагсаал хангаха» эрилтэ хээ, Хуанхэ мүрэнэй дунда талын хубида оршодог энэ хадалиг газартай провинцида сэрэгэй хүсэнүүдые нэмэжэ эльгээгээ.

Арми хадаа Мао Цзэ-дунай арадта харша сэрэгэй-хойрог диктатурын гол түшэгынь болоно гэжэ Шаньсида болоһон үйлэ хэрэгүүд дахин дахин гэршэлжэ үгэнэ. «Армигүйгөөр соёлой хубисхал хэгдэхэгүй һэн, Маогой хараа шугам бэелүүлхэ аргагүй байха һэн»—гээд оборонын министр Линь Бяо сэхэ мэдүүлһэн байха юм.

Шаньси провинцида маоистнуудта эсэргүү хүдэлөөн июлиин эсэстэ— Хитадай арадай сүлөөрэлгын армиин байгуулагдаһан ойн урда тээхэнэ эхилһэн байха юм. «Шэнэ гурим» хангахын тулада сэрэгэйхидэй дүүргэдэг «шиидхэхы үүргэ» тухай тус үдэртэй дашарамдуулан Пекинэй газетэнүүд ехээр бэшэһэн байна.

«Соёлой хубисхал» үргэлжэлүүлэгдэхэ, бүхы юумэн армиин хиналта доро табигдаха байһые «Жэньминь жибао», «Цзэфанцзюнь бао» газетэнүүд «Хунци» журнал Хитадай Арадай сүлөөрэлгын армиин байгуулагдаһаар 42 жэлэй ойн гүйсэһэн үдэр —августын 1-дэ захяа заабари үгэһэн статья толилогдоһон байха юм.

«Сэрэгэй хиналтада абаха» гээшын ямар удхатай байһан тухай Жэньминь жибао» һаяхан бэшэһэн байха юм. Хэбэй провинциин Наньkoуска паровоз-заһабарилгын заводто сэрэгэйхидэй гаргадаг оролдолго тухай газетэ дэлгэрэнгы материалнуудайнгаа нэгэн соо бэшэһэн байха юм. «Мао Цзэ-дунай хараа шугамые олониитэдэ ойлгуулхын тулада» заводой бүхы хүдэлмэришэдые рото ба взводуудта хубаарилаа. «Хэшээлнүүдэй» болоходо сэрэгэйхид хадаа, «соёлой хубисхалай» үедэ хэн юу хэһэн байгааб? гэһэн мүрдэлгэнүүдые хэдэг байгаа. Тиигэжэ Маодо дурагүйлхэгшэд «элиншэлэгдэжэ», «Маогой үзэл сурталаар үлдэгшэ олониитые хүмүүжүүлхэ зорилгоор тэдэнэр хүн зоной хараһаар байтар хэһээгдэдэг байгаа» гээд «Жэньминь жибао» бэшэһэн байна бшуу.

Сэрэгэйхид Шаньянска булад хайлуулдаг заводой техническэ мэргэжэлтэдэй «эдэбхиие яажа дээшэлүүлдэг» тухай «Жэньминь жибао» статьянууд соогоо хөөрэнэ.

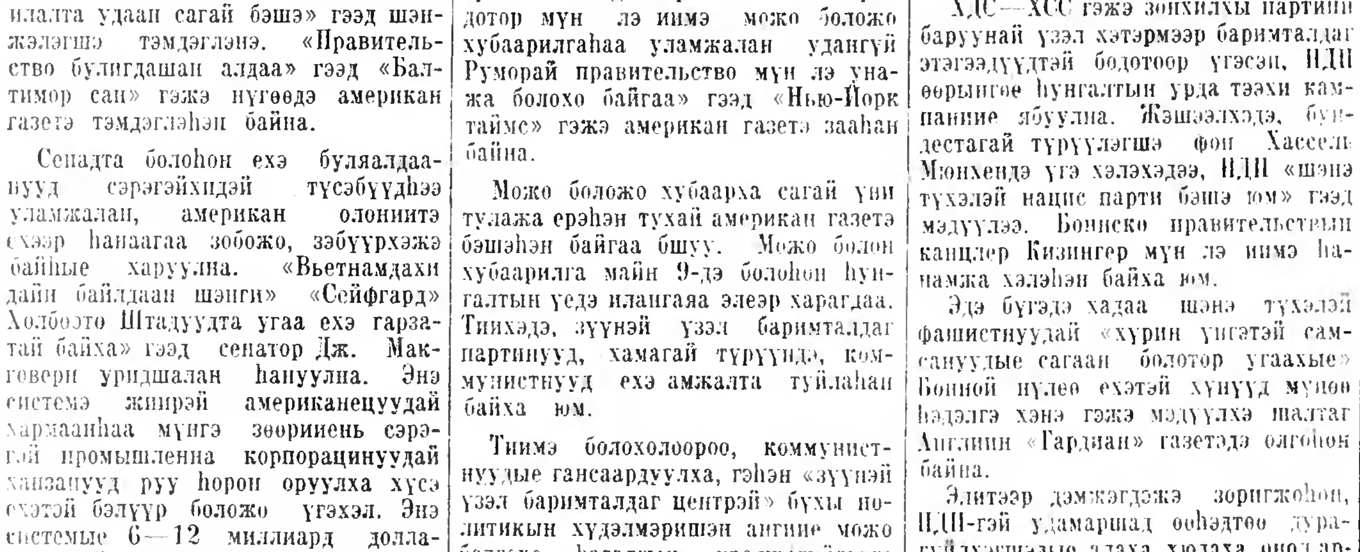
Предприятинуудта казармада байдаг гурим тогтооһон ушар хүдэлмэришэдэй уур сухал бүри ехээр хүргэдэг боложо байнхай. Цицикартахи саахарай заводто «П-скэ» частиин хэһээлтын ябуулгануудые хэһыень «Хэйлунцзян жибао» газетэ һаяхан бэшээ һэн. Энэ предприятида байлаһан солдадууд Маогой шэнэ гуримда дурагүйлхэгшэдые хэһээгээ гээд газетэ мэдээсэнэ.

Арадай аша туһые тэрэнэй революционно туйлалтануудые хамгаалха арми болгогдожо Хитадай арми байгуулагдаһан юм. Ажалшадай хүдэлөө хүлэгөөе дараха, Маогой үзэл сурталые хүсөөр нэбтэрүүлхэ, промышленностиие, хүдөө ажахын болон транспортые сэрэгэй байдалтай болгохо үүргэ мүнөө армида даалгагдана».

«Түрүүлэгшэ Маодо үнэн сэхэ байһан сэрэгэй частьнууд арадай сүлөөрэлгын армиин ээлжээтэ ойн урдахана бэшэгдэһэн статьянууд соо магтагдаһан байха юм. Энэ хадаа хамагай түрүүндэ «тусхай сэрэгүүд» гэдэгүүдтэ хамаадана. Эдэ сэрэгүүд «Маогой штабай» сэхэ мэдэлдэ байдаг. Урдын 4-дэхи полевой армида Линь Бяотой хамта алба хэһэн хүнүүд эдэ тусхай частьнуудай командирнууд болоһон байха юм.

Совет орондо эсэргүү идхалга хэхын, дай жүрөөдэһэн шууяа татахын тулада Хитадай сүлөөрэлгын армиин ойе маоистнууд хэрэглээ. «Ядаралһаа айхагүй, үхэлһөө айхагүй» гэһэн Маогой «шэнэ заабаринууд» тухай газетэнүүд үргэнөөр бэшэнэ.

(ТАСС).

ЧАД РЕСПУБЛИКА. Саахарай тростник хуряалга. ТАСС-ай фотохронико.

ПРАВДА БУР…
МҮНӨӨДЭР… НОМ…

Нэгэдэхи хуудаһанда: …
гонууд ба тэрэнэй …
шалгалга» гэһэн түр…
«Бүхы хүсэеэ—тэжээл…
дэ» гэһэн гаршаг доро …
информацинууд. ТАСС-…
риалнууд. Буряадай АСС…
ховно Совэдэй Президи…

Хоёрдохи хуудаһанда: …
гада ёһотой эзэн хэрэг…
А. Андрусенкын статья…
дуевай корреспонденци …
та—халуун анхарал» …
тья. Түрэл орон дотор…

Гурбадахи хуудаһанд…
дай партийна организа…
коммунизм үргэнөөр б…
үедэ» гэһэн гаршаг до…
хуудаһан.

Дүрбэдэхи хуудаһанд…
саанаһаа ерэһэн телег…
Уласхоорондын шэнжэл…
нютагай һонин. Соносх…

СЭНХИ… ЭКРАНУУД

18 часһаа «А. Гай… зохёолшо ба тэмсэгш… дамжуулга. 18.20 … «Манай городой хүг… Алма-Атын студии… 18.35 минутаһаа В. И. … түрэһөөр 100 жэлэй … рюулагдаһан «Үйлсэн… нэ» гэһэн үхибүүдтэ … даһан дамжуулга. 18… таһаа хүгжэм. 19… холо, ойрын һонин. … нутаһаа «Арад … хамгаална» гэһэн … га. 19.25 минута… дөөгэй ажалшад гэһэн … га. 19.45 минутаһаа «… хүн» гэһэн Свердло… студиин фильм. 19.55… һаа искусствын маст… концерт. 21.25 … «Жизнь Матвея Ко… гэһэн Ленинградай сту… левизионно зүжэг (… дамжуулга).

Саг уларил

Улаан-Үдын авиаме… мэдээсэһэнэй ёһоор, … республика доторнай … хэжэ, нэгэ сэлмэжэ б… рим газарта ойро зуур… орохо. Баруун хойно… гаар һалхилха. 17—2… дулаан байжа, Ула… үдэртөө 20—22 граду… байхаар хүлеэгдэнэ.

Августын 13—14-н… нүүдтэ бүрхэгшэг байх… газарнуудта ойро зуур… лаха. Баруун тээһээ һу… һалхилха. Хойто аймаг… —19, бэшэ нютагуудта… градус дулаан байхаар … дана.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕ…

Манай адрес, телефону…

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—5… приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редакт… 82-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—… отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—… 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленно… строительства—61-35, советского строительства и быта—… культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-8… формации—34-05, общественная приёмная—56-62, маш… бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.
Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при … те Министров БурАССР.
Н-02697. Зак. № 8…